

VILÁGPOLITIKA

Az elitek a valóság tükrében

Mióta Donald Trump (másodszor) az Egyesült Államok elnöke, a világ hozzá szokott, hogy jobb előbb komolyan venni az ingatlanmogul gondolatrobantásait, és csak utána elszörnyedni, megijedni vagy nagyokat kacagni. Hosszabb távon utóbbiakba gyakran belefagy a kacagás.

„Trump tetteit el lehet lelkesen fogadni vagy felháborodva elutasítani, de mindenképpen tapasztalati tény, hogy ezek katalizátorként hatnak, felráznak és az egyetlen helyes következtetésre vezetnek: Európa, nagyon eljött az ideje felébredni!” – írta Másréti Kató Zoltán a „Bécsi Napló” idei második számában. Jólátával nem csak Joschka Fischer volt német alkancellárt és külügyminisztert előzte meg hónapokkal, hanem a magyar miniszterelnök politikai igazgatóját is. Orbán Balázs most, július végén a tusnádfürdői szabadegyetemen beszélt arról, hogy a világrend átalakulásának küszöbén egy különösen veszélyes, instabil átmeneti időszak előtt állunk. A következő évtizedek világpolitikai térképe megjósolhatatlan, de az biztos, hogy a változások kora már elkezdődött – és ennek árát a jelen generáció fizeti meg – mondta Orbán Balázs.

Egyelőre megfigyelők, elemzők, újságírók és más szakmájú gondolkodók számára nagyon kevés tény (újangolul „hard facts”) áll rendelkezésre. Az egyik: Hszi Csin-ping kínai elnök szeptember 3-ára Pekingbe hívta meg két kollégáját, Trumpot és Vlagyimir Putyin orosz államfőt, hogy vele ünnepeljék a második világháború befejezésének 80. évfordulóját. Az „ünnep” abból állna, hogy a történelem legnagyobb katonai parádéján bemutatná a „legyőzhetetlen kínai hadsereget”, amely 1989. június 4-én vérbe fojtotta a hetekig tartó tüntetéseket – azon a Menyeyi Béke Kapuja (Tien An-men) előtti téren, ahol most a kínai kommunisták erő demonstrációja lesz.

Hszi Csin-pingnek természetesen még ennél is nagyobb ötlete támadt. A hihetetlen gyorsasággal változó világnak sze-

retné bemutatni jövőbeli urait. Hármascsúcstalálkozót tartana Putyinnal és Trumpgal (ha azok tényleg mennek Pekingbe), és nem véletlen, hogy senki mást nem hívott meg, sem Indiát, sem Japánt, és Európát sem.

Ami az Öreg Kontinenst illeti, az EU vezetése még nem fogadta el a másodosztályú szerepet, de növekvő tempóval bizonygatja, hogy vitáival, bürokratizmusával a huszonhét-felé nézéssel nem fog tudni lépést tartani a „nagyokkal”. Ursula von der Leyen július végén gyors egymásutánban tárgyalta a mai világ két leghatalmasabb emberével. „Az EU nem lesz képes nyitva tartani piacát a kínai exporttermékek előtt, hacsak Peking nem tesz határozott lépéseket a kereskedelmi kapcsolatok egyensúlyának helyreállítására” – jelentette ki az Európai Bizottság elnöke a Hszi Csin-ping elnökkel és Li Csiang miniszterelnökkel folytatott tárgyalások után. „Más piacokkal ellentétben Európa nyitva tartja piacát a kínai áruk előtt. Ez a nyitottság azonban nem talál visszhangra Kínában. „Hszi válaszáat a kínai KP angol nyelvű lapja, a „Global Times” fogalmazta hivatalossá: „A Kína és az EU közti egyeztetés a világ stabilitását szolgálja.” És még jobban elkenve a kereskedelmi egyenlőtlenséget: „A történelem és a valóság is azt mutatja, hogy a kölcsönös függőség nem jelent kockázatot, és az egybeeső érdekek nem jelentenek fenyegetést.”

Egy másik hatalmastól az utóbbi időben sok fenyegetést lehetett hallani. Csak néhány nappal pekingi vizitje után találkozott von der Leyen Donald Trumpgal. A tét az volt, hogy minden áron meg kellett akadályozni az amerikai elnök 30 százalékos büntetővámjának augusztus 1-ei bevezetését. Mivel a megállapodás nemcsak bonyolult, hanem részleteiben még kidolgozásra vár, a reakciók megkönnyebbüléstől elkeseredésig terjednek. A legkeményebb kritika Orbán Viktortól származik. A magyar miniszter-

tragikus történelmi kataklizmái, de fájdalmas szarkazmussal a magyar nemzet határon túli politikai terjeszkedését vagyok kénytelen észrevenni, vagyis az anyaországban gerjesztett végletes politikai megosztottságnak az utódállamokban élő nemzeti kisebbségeinkre való átadására gondolok.

A 2004. december 5-i népszavazás csúfos leszereplését a Székely Nemzeti Múzeum igazgatójaként éltem meg. Az eredményhirdetésekor egész nap szólt a telefonom és számos magyarországi intézményvezető barátom kért elnézést, sőt bocsánatot (!) a történetekért, köztük szocialista elköteleződésűek is! Sokan rosszat sejtettünk már akkor amikor a Magyarok Világszövetsége rátelepedett a kórházak privatizációjával kapcsolatos népszavazásra a kedvezményes honosításra vonatkozó, megfelelően elő nem készített, elhamarkodott.

Folytatás a 2. oldalon



elnök szerint Trump „reggelire megette Ursula von der Leyent”.

Ami biztosnak tűnik: Az USA-ban 15 százalékos vámot vetnek ki az EU-árakra. De érdekes részletet árult el Maroš Šefčovič, a kereskedelemért és a gazdasági biztonságért felelős uniós biztos: A kereskedelmi megállapodás részét képezi az is, hogy az USA nem hátrál ki Ukrajna mögül. A szlovák politikus az euractiv.sk portálnak jelezte: „Nem mehetek bele minden részletbe, de biztosíthatom önöket, nem csak üzletről volt szó” – mondta az EU-biztos.

Ami Ukrainát illeti, a véletlen és Volodimir Zelenszkij ügytelensége átsegítette az Európai Uniót egy bonyolult vitán. A dán elnökség terve szerint július 18-án elkezdődtek volna a tárgyalások Ukrajna EU-integrációjáról, az egyhangúság megkerülésével. Orbán Viktor magyar miniszter-

elnök tehetetlen lett volna. De Kijev több reformellenes lépésével – köztük július 23-án a korrupcióellenes intézmények függetlenségének felszámolásával – számos EU-kormányt elijesztett a jogilag merész tervtől. Egy brüsszeli tisztviselő lehangolva így fogalmazott: „Ukrajna elvégezte Orbán Viktor helyett a piszkos munkát.”

A Trump-von der Leyen paktum egy másik részét Dmitrij Medvegyev, az orosz Biztonsági Tanács alelnöke bírálta a lehevesebben. „A megállapodás egyértelműen Oroszország ellen irányul, mivel megtiltja az orosz olaj és gáz vásárlását” – mondta Putyin szókimondó asszisztense. De a Trump nyomására elért egyezség az EU-nak is fájni fog, mert a következő három évben 750 milliárd dollár értékben kell vásárolnia amerikai energiát és ugyanakkor 600 milliárd dollárt befektetni az USA-ban.

Folytatás a 2. oldalon

EURÓPAI UNIÓ

A civiltársadalom nevében az emberi jogokért

Mielőtt alábbi gondolatmenetembe fogtam, elolvastam Frank Füredi Az oligarchia és az uralkodó elit cikkét a Bécsi Napló 2025/1. számában. Ennek végén így összegez: „Nekünk, akiket őszintén foglalkoztat a demokrácia állapota, szembe kell néznünk a kulturális elitek befolyásával. Ezért ellenkultúrát kell kialakítanunk, amely tükrözi a demokratikusan gondolkodó polgárok igényeit. Addig pedig óvakodjunk kultúrájuk despotizmusától.”

Az embernek szinte kedve támad visszafordulni a gondolkodás bölcsőjéig, hogy szellemileg túltáplált korunkban megtaláljuk az egyértelműség, tisztánlátás forrását. Odáig jutottunk ugyanis, gondolataink, fogalmaink annyira terheltek az ellentmondásoktól, félreértésektől, sőt, félremagyarázásoktól, hogy a társadalom tagjai egyre-másra elveszítik tájékozódóképességüket, s jobbára azokra hagyatkoznak, akik foglalkozásként, ha nem hivatásként hirdetik tanaikat, arra hivatkozva, hogy csakis nekik van igazuk, mert ők vannak az igazság birtokában. A dolgoknak ezt a felét ki lehetne iktatni, ha nem lenne egészen sajátságos irányultságuk. A tanokká fejlesztett érvek ugyanis nem önmagukért vannak, hanem az egész

társadalomra nézve kaptak mintázatot. Civil szervezetek sokasága programként hirdeti meg, hogy az egyes emberre, de az egész társadalomra nézve is mi a helyes és hasznos. Ahogyan valamikor az uralkodók isten kegyelmére hivatkozva gyakorolták a hatalmat, korunkban pártok, érdekcsoportok lépnek, ha nem is a barikádokra, de annál szenvedélyesebben a mikrofon elé, hogy ellentmondást nem tűrően nyilatkozzanak, helyesebben nyilatkoztassák ki a társadalomra (a nép túlhaladott szóhasználat) nézve csalhatatlan értékeket, de leginkább érdekeket.

Legitimitásukat körkérdések, esetleges népszavazások eredményeire hivatkozva vélik megalapozottnak. Fecseg a felszín, hallgat a mély – idézhetnénk József Attilát. A napi hírek között nem kerüli el a figyelmet az a jelenség, hogy a kontinentális fecsegés Brüsszelben talált fórumot, amiből az olvasók-hallgatók szándékától függetlenül válságjelekre lehet, mi több, kell következtetni. A kormány nélküli érdekcsoportokról van szó, amelyek civil szervezeteknek nevezve magukat az Európai Unió különböző bizottságaival karöltve védik az európai értékeket, a demokráciát.

Folytatás a 2. oldalon

NEMZETPOLITIKA

Két félnemzet

Történelmi küldetés, egyben generációk politikai ambíciója egy szétválasztott ország egyesítése. Legjobb példa erre, mert működött, Nyugat- és Kelet-Németország egyesítése.

A történelem geopolitikai viharai és véres háborúi által szétválasztott országok összerakása gígászi, mégis megfogható feladat. De mi van akkor, ha egy nemzetet kell egyesíteni? Hogy még keményebb legyen a feladat: egyazon országon belül, de annak határain is túlterjeszkedő megosztott, szélsőségesen polarizált, egymásnak ugró két félnemzet egyesítésére, vagyis saját magunkra, a magyar nemzetre gondolok. A mai anyaország határain való túlterjeszkedésünkön természetesen nem a kulturális nemzet túlterjeszkedését értem, hiszen a legutóbbi századokban nem mi terjeszkedtünk, hanem a határokat mozdították-szűkítették le jelentős mértékben az elmúlt idők számunkra

Az európai elitek a valóság tükrében

Folytatás az 1. oldalról

A majdnem elképzelhetetlen összegek párosulnak azzal a kötelezettséggel, amit néhány nappal korábban azok az EU-államok vállaltak, amelyek NATO-tagok is: A következő években a GDP három százalékaról öt százalékra emelik a védelmi kiadásokat. Mark Rutte, az új NATO-főtitkár szerint a megállapodás „igazságosabbá teszi a szövetséget”. A legtöbb európai kormány most kezdeti a költségvetések „átcsomagolását”.

*

A Közel-Keleti helyzet megítélésében is fragmentált az EU-politika. Miután Emmanuel Macron francia elnök szeptemberre bejelentette Palesztina elismerését, először Németország reagált a párizsi szólóra: Berlin „a tárgyalásos kétállami megoldást részesíti előnyben” – mondta Stefan Kornelius kormánysszóvivő, de hangsúlyozta, hogy Berlin és Párizs eltérő álláspontot képvisel az elismerés időzítését illetően. Palesztina elismerése „a kétállami megoldás felé vezető út egyik utolsó lépése lesz”. Nagyon hasonló vonalon mozog az osztrák koalíciós kormány is. Az olasz miniszterelnök reápolitikailag egyenesen verhetetlen. „Kontraproduktív” lenne elismerni a palesztin államot, még azelőtt, hogy az megalakulna – jelentette ki Giorgia Meloni egy interjúban a „La Repubblica” című lapban: támogatja a palesztin állam létrejöttét, de ha elismernék, mielőtt megvalósulna, csak, „egy megoldásra váró probléma jönne létre”.

Nagy-Britannia az EU-n kívülről osztja Franciaország vonalát. Keir Starmer miniszterelnök kijelentette, hogy London szeptemberben elismeri a palesztin államot, ha Izrael addig nem egyezik bele a gázai tűzszünetbe és nem teljesít több más feltételt. A Downing Street 10 alatti hivatala ismertetett egy állásfoglalást, mely szerint a brit kormány

követeli humanitárius segély lehetővé tételét a gázai övezetben. Utána átfogó tervet kell kidolgozni a „nyomorúságos helyzet” felszámolására és a hosszú távú rendezés elérésére.

*

Nem mindenki csodálkozik azon, hogy Ursula von der Leyen csapatát nem veszi körül ujjongó szeretet. A „Politico” nevű brüsszeli lap egy friss tanulmányról szóló cikkének a következő címet adta: „Europeans feel meh about democracy”, ami körülbelül annyit jelent, hogy az európaiak nem lelkesednek a demokráciáért. Az European Movement nevű föderalista kampánycsoport ugyancsak 3500 alanyt kérdezett meg hét nagyobb uniós tagállamban. De az eredmény ijesztő: a megkérdezettek 36 százaléka támogatja a demokráciát, viszont 64 százalék inkább egy erős vezetőt szeretne. Csak Svédországban vannak a „demokraták többségben (52%), a legalacsonyabb arányuk Spanyolországban (25%). Petros Fassoulas, az European Movement főtitkára abban reménykedik, hogy az eredmények nem azt jelentik, hogy az EU állampolgárai demokráciaellenesek – szerinte „csalódottak, hatalomtól megfosztottak és illúzióikat veszítették, és ezek azok a dolgok, amik elvetik az autokrácia magvait”.

Érdekes módon magas támogatottsága van az európai együttműködésnek különböző területeken. A megkérdezettek fele támogatná a tagállamok hadseregeinek az integrációját a külső fenyegetések tükrében. „Az adatok azt mutatják, hogy a brüsszeli, párizsi, berlini és ezeken túli politikai eliteknek talán ideje volna ráébredniük arra, hogy több ember akar EU-s hadsereget, mint gondolnák” – állítja Fassoulas.

Az európai elitek jól tennék, ha lassan más dolgokra is ráébrednének.

MARTOS PÉTER

MÉDIA

MAGYAR ADÁSOK AZ ORF-BEN

A 2009 januárjától beállt változásoknak köszönhetően bővült a népcsoportok nyelvén sugárzott rádióadások időtartama. Mindamellet az egyes adások tematikailag Bécset és környékét is felölelik és ennek megfelelően nem csak Burgenlandban, hanem Bécsben is foghatók.

2009 márciusa óta a 2. főcsatornán jelentkezik Adj’ Isten magyarok adásával a televízió. A korábbi 25 perces műsor négyszeri sugárzását hatra emelték.

Magyar nyelvű rádióadások naponta 18.55 – 19.00 óra között hírek; hetente hétfőn 20.00 – 22.00 óra között a népcsoportokról, köztük a magyarokról szóló magazin; vasárnaponként 19.30 – 20 óra között magyar nyelvű magazin.

KELEMEN DOROTTYA

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2025/3. számában közzétett 144.771,01 euró 2025. április végéig az alábbi támogatásokkal növekedett:

LOSS Dominik & Eszter	20,00	VASKÓ Judit	20,00
		összesen:	40,00

A támogatások eddig befolyt teljes összege 144.811,01 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenn tartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Seidler Andrea elnök Hausmann-Farkas Erzsébet főtitkár Albert László pénztáros

A civiltársadalom nevében...

Folytatás az 1. oldalról

Nem első, de második kísérletre sem fogható fel, hogyan magyarázható az, amikor „szóvivőkre „, magyarázókra szorul az összes értéket felölelő, magába foglaló Unió. A lobbizás financiálisan is csábító tevékenység, különösen akkor, ha NGOknak kell sügniük pénzügyiüknek, mi mindenre ügyeljenek, milyen elodázhatatlan kérdéseket kell napirendre tűzni.

Valamelyest érthető lenne ez a különös házasság, ha a civil szerveződésű csoportosulások egyfajta ellenzéki szerepben bizonyos értelemben korrekcióra törekednének, nehogy az Unió egyensúlyi zavarokkal küszködjön, mert sohasem lehet tudni, ki néz, netán lép félre. De nem erről van szó; az EU-pénzekből (is) támogatott csoportosulások az Unió megnyújtott karjaként lépnek fel. Németországi cégek ellen eljárást kezdeményeztek környezetvédelmi alapon. Az érintett cégek tiltakozására megfelelő jogi-adminisztratív gépezettel lépett fel az Unió. Hasonló módon történt az uniós Számvívőszék kritikus érveinek kivédése, ami érthető, sőt, el is várható, csakhogy...

Megállapítást nyert, hogy az EU bizottságai 2021–2023 között 7,4 milliárd euróval támogatták 3500 NGO és hasonló csoportok munkáját. Ugyanezen időszakban 900 NGO-szervezet részesült EU-támogatásban. A számok mögött rejtélyesnek mondható felfedezések húzódnak meg: nem valamennyi, hanem jobbára ugyanazon csoportokat karolta fel az EU, amiknek legtöbbnyire a Számvívőszék egyáltalán nem vagy általában, csak homályosan talált magyarázatot, vagyis hiányoztak az idevágó szerződések, bizonylatok. A Számvívőszék nem bíróság, így csupán jobbítási javaslatokkal lépett fel.

Ezzel a rövid jegyzettel le is lehetne zárni az ügyet, ellenben az egész kérdésköteg ideológiai-pártpolitikai csatározásba csapott, ami lendületbe hozta a jobb és baloldali elszunnyadt ellentéteket.

PANNONICUS

Két félnemzet

Folytatás az 1. oldalról

Megkaptuk a választ: az ügydöntő referendum az alacsony részvétel miatt jogilag érvénytelen volt ugyan, mégis az derült ki belőle, hogy a határon túli magyarok nem kellene az anyaországiaknak! Az eredmény nagyon traumatikus volt, és erre már stratégiát építhetett a korabeli, éppen csak hivatalába lépő és máris csúnyán leszereplő, nemzetietlen Gyurcsány-kormány ellenzéke.

A második Orbán-kormány egyik legelső lépése a határon túli magyarok kedvezményes honosítására vonatkozó törvény elfogadtatása volt! Történelmi jóvátételt biztosított a magyaroknak, bárhol éljenek is a világon és megnyitotta a valódi nemzeti-egyesítés útját. Ha megáll ott, hogy állampolgárságot, magyar útlevelet ad a magukat a magyar nemzethez tartozónak vallóknak, örök és romlatlan történelmi léptékű nemzeti tettet könyvelhetett volna el magának. Sajnos továbblépett: egy másik törvénnyel szavazati jogot adott minden magyar állampolgárnak a magyarországi parlamenti választásokon, függetlenül attól, hogy hol élnek a világon, és nyíltan elvárta a politikai hála szavazatokban való megnyilvánulását a világ magyarjai részéről.

A mai anyaországot – másfél évtizednyi kétharmados nemzeti kormányzás után

A visszasságok felfedezésére és tisztázására új irányelvek felállítását kezdeményezte Manfred Weber az Európai Néppárt elnöke. Június 19-én (Spiegel, Politik) konzervatív és jobboldali, köztük a Patrióták Európáért frakciók összefogásából új munkacsoport jött létre azzal a céllal, hogy figyelemmel kísérje és ellenőrizze az EU-NGO szövödményeket. A szövetség létrejött a baloldal (szociáldemokraták, zöldek, liberálisok, kommunisták) tiltakozását váltotta ki. Figyelmet érdemel az egyik zöldpárti képviselő nyilatkozata: „Hónapok óta támadja az Európai Néppárt és a szélsőjobb a civiltársadalmat. Az EU-Bizottság egyetlen szabálytalanságot sem állapított meg. Az EU-Számvívőszék különjelentésében semmiféle jogelleneséget nem talált. Ahol nincs, ott a CDU/CSU tovább csinálja a botrányt. Ez a csoportosulás amúgyis megcáfolt feddésével viszaél, kampányával szembelyezkedik az Európai Parlament megbízhatóságával, a civiltársadalommal. Határozatával duplán árt a demokráciának. Mi, éspedig valamennyi érdekképviselőnk továbbra is a tényleges átláthatóságért szállunk síkra. A megcáfolt feddések ellen mi védjük meg a civiltársadalmat.” (Demokratie, 2025. június 19.)

Ezek az érvek fényt vetnek a budapesti pride-tüntetés hátterére is. Egyik utcaszélességű feliraton az volt olvasható: „A szabadságot és szerelmet megtiltani nem lehet”. Gréta Thurberg aktivista ezzel szemben úgy fogalmazott: a pride nem szerelemről, hanem politikai provokációról szól. (mandiner, 2025, július 3.) A felvetett kérdésekkel összefüggésben nem meglepő a civiltársadalom mozgósítása Brüsszelből, amin nem árt elgondolkodni. A társadalmakra nézve mennyire hiteles (hatalmi igényektől mentes) a független civilszervezetek demokrácia és emberjogi képviselete?

– két félnemzet lakja: a „jómagyar” és a „rosszmagyar” nemzet. A határon túliak is jómagyaroknak ismerik magukat, illetve annak számítanak. A felek kedvenc félnemzeti sportja egymás lehazaárulása, ez lett a mindennapi közéleti gyakorlat. Rendkívüli történelmi időket él a világ, a létbizonytalanság eposzi méreteket öltött világszerte, de a magyar nemzet mintha nem látna, nem hallana, annyira lekötöti saját belső harca. Lesz, aki végre meggyőzi a magyarokat arról, hogy túl kicsik, túl gyengék ahhoz, hogy erőiket ennyire megosszák? Lesz, aki rávegye a magyarokat arra, hogy kössenek békét saját magukkal, egyezzenek ki végre nemzeti minimumok mentén és találják meg nemzeti közös nevezőjüket, másként létbizonytalanságuk csak tovább fokozódik, ahelyett, hogy javulna? Egy biztos: a két egymással homlokegyenest szembeforduló, egymást gyűlölő és megvető félnemzet meglétéig nemzeti egyesítésről nem lehet beszélni, aki pedig ezt az egészségtelen konfrontációt elősegíti és szorgalmazza, minden csak nem nemzetegyesítő. A legszomorúbb az, hogy a felfokozott politikai összecsapásokat leszámítva a felek tulajdonképpen sokkal közelebb állnak egymáshoz, mintsem azt gondolnák. Adja az isten, hogy végre már „látva lássanak”... MÁSRÉTI KATÓ ZOLTÁN

KELET-KÖZÉP-EURÓPA

Háborús mindennapok Ukrajnában és Kárpátalján

Az immár negyedik éve tomboló orosz–ukrán háborúnak sajnos még aligha lát-szik a vége. Az amerikai erőfeszítések ellenére a két hadban álló fél messzebb van a fegyverszüneti tárgyalásoktól, mint az év elején. Ugyanakkor mondhatni napról napra rekordokat dönt az Ukrajna elleni orosz légitámadások nagysága. Csak július 21-én összesen 450 drónnal és rakétával támadták az országot, elsősorban Kijevet, Harkovot és Ivano-Frankivszket.

Az egyetlen terület, ahol előrelépés látható az év kezdete óta, a hadifogoly- illetve a katonaholttestek kölcsönös kicserélése. Június 2-től kezdve Isztambulban folyamatos tárgyalások zajlanak erről a kérdésről. Meg nem nevezett számú hadifogoly kicserélése mellett a két fél ezres nagyságrendben adott át egymásnak holttesteket is. Utóbbi azért különösen fontos, mert több, eddig eltűntként számontartott katona haláláról bizonyosodhattak meg és adhatták meg számukra a méltó végtisztességet.

Pozitívumként könyvelhető el azonban az, hogy a folyamatos légitámadások ellenére az ukrán villamos energetikai rendszerben okozott eddigi károkat már sikerült 50%-ban helyreállítani. Emellett szemmel láthatóan nyit Ukrajna a megújuló energiaforrások felé. Egyre többen építenek ki napelemes rendszereket és a napelemparkok száma is egyre magasabb. A Zakarpattiaenerhozbut tájékoztatása szerint Kárpátalján 2024. július 1. és 2025. július 1. között több mint 1000 háztartási napelemes erőművet építettek ki magán-személyek, így azok száma 4938-ról 5964-re növekedett. Emellett 31 napelempark is működik a megye területén.

Miközben a magyar sajtó a magyar–ukrán „kémháborúról”, Sebestyén József

tragikus haláláról és a palágykomoróci templom megrongálásáról volt hangos, egy, a kárpátaljai magyarság életét meghatározó döntés elveszett a mindennapok hangzavarában. Július 15-én Volodimir Zelenszkij ukrán államfő aláírta a többes állampolgárságról szóló törvényt. Az államfő a törvény aláírása mellett legfőképpen azzal érvelt, hogy ez stratégiai lépés az ukrán nemzet és annak egysége megőrzésében a háború okozta körülmények és az abból adódó migrációs folyamatok tükrében. „Meg kell őriznünk az összes polgárunk kapcsolatát Ukrajnával” – foglalta össze Zelenszkij.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy többéves jogi rendezetlenséget követően, mint azt az *RBK-Ukrajna* is megjegyzi, törvényhozói szinten első ízben szabályozták a „többes állampolgárság” kérdését. Ennek értelmében Ukrajna állampolgárai számára a már meglévő külföldi állampolgárságokat jogszerűsíti anélkül, hogy az ukrán állampolgárság elvesztésének veszélye fennállna, illetve ezt követően egyértelműen joguk van hivatalosan felvenni más ország állampolgárságát, eközben pedig megtartani az ukránt. Ennek viszont van egy feltétele: a másik államnak szerepelnie kell az ukrán kormány által meghatározott országok listáján. A listán értelemszerűen nem fog szerepelni Oroszország, mint agresszor-ország. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valaki orosz állampolgár, akkor csak abban az esetben kaphatja meg az ukrán állampolgárságot, ha az oroszról lemond. Az orosz állampolgárság megléte az ukrán állampolgárság mellett utóbbi elvesztésének az oka, kivéve, ha az orosz állampolgárságot kényszer vagy az automatikus megadás

jegyében „szerezte” a személy. Ennek a szabálynak annak tükrében van kiemelt szerepe, hogy ez év márciusában Vlagyimir Putyin aláírt egy olyan elnöki rendeletet, aminek értelmében az Oroszországhoz csatolt ukrainai területek lakosainak szeptember 10-ig fel kell venniük az orosz állampolgárságot, különben kiutasítandók az orosz állam területéről – természetesen beleértve az annektált ukrán területeket is. Viszont ez utóbbi területekre – minthogy azokat Ukrajna semmiképp sem tekinti orosz felségterületnek – az ukrán tisztviselők elmondása szerint a többes állampolgárságról szóló törvény feltételei az alábbiak szerint értendők: nem mondanak le az állampolgáraikról, csak azon esetekben van ez másképp, ha a személy Ukrajna ellenes tevékenységben vétkes.

Mindezekén túl viszont még nem ismert az, hogy az említett listán milyen államok fognak szerepelni. „*Fokozatosan fogjuk meghatározni azon országok körét, amelyekkel megindítjuk a vonatkozó eljárásokat. Arra gondoltam, hogy azokkal az országokkal kezdjük, ahol jelenleg a legtöbb ukrán él. Ezek elsősorban olyan országok, mint Németország, Lengyelország, Csehország és a balti államok*” – jegyezte meg az Ukrajna külföldi diplomáciai intézményei vezetőinek éves találkozásán az ukrán államfő. Hozzátette, hogy ezen lista készen lesz, amint sikerül konzultálni Ukrajna immáron új miniszterelnök asszonyával, Julija Szviridenkóval, Andrij Szibiha külügyminiszterrel és Ruszlan Sztefancsuk házelnökkel. Zelenszkij idézett megnyilatkozása azért is fontos, ugyanis ebben egyértelművé teszi azt, hogy ennek a törvénynek az elsődleges célja nem az Ukrajnában élők kettős állampolgárságának



rendezése, hanem az, hogy a külföldön élő, több mint 10 millióra rúgó, folyamatosan a befogadó államok társadalmába integrálódó ukránsággal fenntartsa a továbbiakban a kapcsolatot.

A fenti feltételek miatt a törvény sajátosan látszik működni a gyakorlatban. Miközben a törvény a kiadását követően azonnal életbe lépett, számtalan részletkérdés még nincs szabályozva, így a jogszabály gyakorlati életbelépéséig még hónapok telnek el. Az viszont a mostani szövegből is megállapítható, hogy a többes állampolgárságról szóló törvény jogilag továbbra sem teszi lehetővé az állami tisztviselők és a bírók számára más ország állampolgárságát; ami pedig ugyancsak fontos részlet: az a személy, aki rendelkezik más ország útlevelével, de ukrán állampolgár is, Ukrajna területén csakis Ukrajna állampolgáraként kezelendő. Azaz sem a mozgósítás, sem az élet más területén nemigen várhatnak megkülönböztetett bánásmódot a többes állampolgársággal rendelkező ukrán állampolgárok.

PALÁDI RENÁTA

KELET-KÖZÉP-EURÓPA

Ukrajna EU-tagságának mérlegelése

A magyar kormány, mint az nyilatkozataiból kiderül, mindent megtesz a kárpátaljai magyarok biztonsága és megmaradása érdekében. Ez nem csak dicséretes, de az egyetlen helyes hozzáállás, mivel a mindenkor magyar kormányoknak – bárki legyen is hatalmon – erkölcsi kötelessége a határon túli magyarok gondját viselni. Amennyiben egy nemzetben gondolkodunk, természetesen, és mi csakis abban gondolkozhatunk.

Mikor lennének a legnagyobb biztonságban a kárpátaljai magyarok? Akkor, ha Ukrajna az Európai Unióhoz csatlakozna, és teljes jogú tagjává válna az EU-nak. Ez viszont nagyon bonyolult és összetett folyamat, sokak szerint reménytelen, mások szerint az EU-ra, de különösen a szomszédos országokra nézve káros is lenne, ráadásul a csatlakozás küszöbönállásával riogatók véleménye ellenére nagyon hosszú időt igényel, ha egyáltalán bekövetkezik.

Addig is, míg Ukrajna hosszú távon megvalósuló, és nagyon bizonytalan EU-s csatlakozása bekövetkezik, mit lehet tenni rövid távon azért, hogy a kárpátaljai magyarok viszonylagos biztonságban éljenek? Már aki még ott maradt. Az első és legfontosabb tennivaló az Ukrajnával való lehetőleg nyugodt kapcsolatok kialakítása. Ez elég nehéz, mert az ukrán nacionalizmus lépten-nyomon bekavar, nem könnyű ilyen körülmények között eredményt elérni. A fő eszköznek

Ukrajna EU-s csatlakozásának konkrét és szigorú feltételekhez, például a nemzeti kisebbségek létét, nyelvhasználatát EU-konform módon szabályozó törvénykezéshez való kötése kínálkozik. A helyes út ezeknek a feltételeknek a makacs és türelmes ismételtetése, illetve nemzetközi fórumokon való számonkérése, nem pedig az ukrainai EU-s csatlakozás jogos törekvésének a teljes kétségbevonása, vagy az elutasító vétőjog állandó felemlgetése kellene legyen. Ukrajna számtalan szempontból messze áll még a csatlakozás reális lehetőségétől – javában folyik a háború, hogy csak a legkomolyabbat említsem –, de senkinek nincs joga az ukrán szuverén nemzet EU-csatlakozásra irányuló jogos törekvését megkérdőjelezni, mint ahogy nem is olyan régen senkinek nem állt jogában például Magyarország, Románia vagy Bulgária csatlakozási szándékát megkérdőjelezni. Természetesen addig nincs miért Ukrajna EU-s csatlakozásáról konkrétan tárgyalni – leszámítva bizonyos elvi szintű előkészítő tárgyalásokat, például a jogalkotás integrációja terén – míg nincsen béke az országban és nem ismerjük annak pontos határait, de a lehető legrosszabb üzenet az ország lakói irányába, hogy semmiképpen és soha nem fogjuk őket az EU-ba befogadni. A hurraóptimista, képmutató EU-s hitegetés, vagy az ellenségeskedő „őszinte” ellenkezés egyformán rossz hatással vannak Ukrajna európai irányú fejlődé-

sére, márpedig a szűkebb térségünk, de teljes Európa nyilvánvaló érdeke, hogy Ukrajna európai beállítottságú, független állam legyen, és ne Fehéroroszország típusú orosz szatelitországgá alakuljon. Ha igazi reményt akarunk adni a kárpátaljai magyaroknak, nem szabad meghúsanunk az ukránok európai reményeit, mert ha ezt tesszük, végül a kárpátaljai magyarság hátán csattan az ostor.

Ukrajna háború dúlta ország. Rengeg halál, kín, szenvedés és tragédia éri a lakóit naponta. Sokfelé törvénytelen uralkodik, és a törvényeket gyakran megszegik. Az ukránok ellenségei nyilvánvalóan nem a magyarok, de kapitális hiba lenne, ha végül mégis úgy éreznék, hogy Magyarország, a magyarok az őket lerohanó ellenséggel tartanak, esetleg jövőbeli európai reményeik fő akadályozói. Ez nem csak a kis lélekszámú kárpátaljai magyar kisebbség létét fenyegetné végleg az „ukrán tengerben”, de hosszútávon Magyarország számára is veszélyes lenne egy militarizált ország ellenséges szomszédsága. Mindez nem azt jelenti természetesen, hogy konkrét esetekben Magyarország ne lépjen fel határozottan a nemzetközi jog alapján tragikus személyes esetek vagy közösségi zaklatások kezelése esetében, de nagy hiba lenne belpolitikai okokból az ukránok folyamatos „hergelése”. Ez egész biztosan csak ront és nem segít a kárpátaljai magyarság sorsán.

MÁSRÉTI KATÓ ZOLTÁN

Osztrák–Magyar Parlamenti Baráti Csoport

(volksgruppen.ORF) Az osztrák Nemzeti Tanácsban megalakult az Osztrák–Magyar Parlamenti Baráti Csoport. Célja, hogy erősítse a két ország közötti stratégiai partnerséget és a kétoldalú kapcsolatokat. A csoport a parlamenti képviselők közötti rendszeres párbeszédet és információcserét támogatja.

Stratégiai partnerség erősítése

Ausztria és Magyarország nem csupán szomszédos országok, hanem számos területen stratégiai partnerek is. Az osztrák parlament rendszeres kapcsolatot tart fenn más nemzeti parlamentekkel, így jelentősen hozzájárulva az Ausztria és a világ számos országa közötti kétoldalú kapcsolatokhoz. A kétoldalú parlamenti csoportok a kölcsönös érdeklődésre számot tartó témákról folytatott folyamatos párbeszéd keretét képezik.

A most megalakult csoportnak 12 tagja van, amelynek az elnöke Christian Hafenecker (FPÖ). Tagjai: Christian Fischer (SPÖ), Susanne Fürst (SPÖ), Daniela Gmeinhauer (ÖVP), Franz Jantscher (SPÖ), Mario Lindner (SPÖ), Sigrid Maurer (Grüne), Dominik Oberhofer (NEOS), Volker Reifemberger (FPÖ), Norbert Sieber (ÖVP), Andreas Arthur Spanring (FPÖ), Agnes Totter (ÖVP).

NÉMETORSZÁG

Koalíciós fordulat és politikai irányváltás

Friedrich Merz (CDU/CSU) vezetésével 2025 februárjában megalakult az új nagykoalíció az SPD-vel – a Bundestagban csak szűk többséggel –, ami a német belpolitika törékeny egyensúlyát tükrözi. Magyar szempontból kulcsfontosságú, hogy Berlin stabilnak érzékeli-e saját kormányát. Az AfD folyamatos erősödése azonban bizonytalanságot jelent, s ez hatással van az EU-s döntéshozatalra is.

1. Gazdaságpolitikai újraindítás: beruházás, adócsökkentés

A kormány megszüntette az eddigi adósfélfé-k szabályt, és 500 milliárd eurós, tízéves beruházási programot indított – főként infrastrukturális, közlekedési és védelmi célokra. A modernizáció különösen a vasúti hálózatot, az energiai infrastruktúrát és a digitális fejlesztéseket érinti. 46 milliárd eurós vállalati adócsökkentési csomag segíti a német export versenyképességét – ennek közvetett hatása a magyar beszállítók pozícióját is javíthatja. A bürokrácia egyszerűsítése, a közigazgatási leépítés és a digitalizáció (Deutschland-ID, MI-rendszerek) szintén kiemelt cél.

2. Szociális és migrációs politika – irányváltás

Merz keményebb migrációs irányt képvisel: szigorítják a családgyesítést, gyorsítják a kitoloncolásokat, és korlátoznák a kettős állampolgárságot. A migrációs kvóták bevezetése ideológiai közeledést mutat a magyar-osztrák modellhez. A jóléti rendszert reformálják: a Bürgergeld feltételei szigorodnak, ugyanakkor emelik a minimum órabért és bővítik az anyasági támogatásokat. Az integrációs viták középpontjában az iskolai aránykorlátok állnak: a CDU szerint maximálni kellene a migrációs háttérű diákok számát osztályonként, ami SPD-s ellenállásba ütközött.

3. Ukrajna-politika – egyértelmű támogatás, de „reálpolitikai” keretek közt

A Merz-kormány világossá tette, hogy továbbra is támogatja Ukrajna függetlenségét és európai integrációját, beleértve a katonai és humanitárius segítségnyújtást. Ugyanakkor egyre hangsúlyosabban jele-

nik meg a „reálpolitikai” megközelítés: Németország célja, hogy Ukrajna támogatása ne veszélyeztesse hosszú távon a gazdasági és társadalmi stabilitást. Merz több ízben is jelezte, hogy Berlin nem engedheti meg magának a „korlátlan nyitottságot” – sem Ukrajna menekültjei, sem a fegyverszállítások terén. Ez óvatos, de határozott irányváltást jelez a Scholz-kabinet nyíltabb retorikájához képest.

Donald Trump pálfordulása az ukrainai fegyverszállítások ügyében – miszerint az Egyesült Államok visszavonulhat az aktív katonai támogatástól – új helyzetet teremtett. Ennek hatására a Merz-kormány látványosan fokozta elköteleződését: jelezték, hogy hajlandók az amerikai fegyverek átvételére és finanszírozására, vállalva a szállítások lebonyolítását is. Ez nemcsak a transzatlanti szereposztás változására utal, hanem Berlin vezető szerepének megerősítésére is az európai biztonságpolitika terén.

4. Közép-európai perspektíva – lehetőségek és kihívások

A nagyszabású német beruházási programok beszállítási lehetőségeket nyithatnak a magyar cégek számára – különösen az autóipar, az IT és az energetika terén. Az adócsökkentési és digitalizációs irányvonal segíti a magyar cégek kilépését a „bér-munkacsapdából”. A Merz-kormány migrációs szigora és a szabályozás egyszerűsítése politikai mintaként is hathat a térségben. Ugyanakkor a koalíció törékenysége, az AfD nyomása és a végrehajtási lendület hiánya bizonytalanságot hordoz.

Összegzés

A Merz-féle kormány erős gazdaságélénkítésre, adminisztrációcsökkentésre, klíma- és digitális átmenetre, valamint szigorúbb migrációs politikára épít. Az Ukrajnához fűződő kapcsolatban továbbra is elkötelezett, de realista – ez Berlin új önképét mutatja. Magyarország számára a következő két év sorsdöntő lehet a német kapcsolatok újraszabásában: lehetőség nyílik a gazdasági integráció elmélyítésére, de a politikai instabilitás kockázatokat is hordoz.

KESZÉG KORNÉL

SZERBIA

Sorozatos válság

Meglehetősen nehéz összefoglalni néhány száz szóban a szerbiai belpolitikai helyzetet, felsorolni is sok lenne: mennyi minden történt az elmúlt két hónapban, mi most mégis arra vállalkozunk, hogy az olvasók elé egyfajta képet tárjunk.

2024. november elseje óta, amikor leomlott az újvidéki vasútállomás előtetője tizenhat ember halálát okozva, több mint négyszáz különböző helyen volt már tüntetés, van, ahol mindennaposak a megmozdulások. Miután az egyetemisták követeléseit nem teljesítette a hatalom, s világossá vált, hogy a január végén megbukott „új” kormány sem fog választ adni a kérdésekre, vagyis felelősségre vonni a megfelelő embereket a tragédiaért. Ma már rendkívüli választások kiírását követelik az egyetemisták.

A Miloš Vučević (a Szerb Haladó Párt elnöke) vezette kormány egyébként azért bukott meg, vagyis kormányfőként azért mondott le, Újvidék polgármesterével egyetemben, mert bebizonyosodott, hogy éppen a pártirodából jöttek ki azok a verőlegények,

akik baseballütővel eltörték egy egyetemista lány állkapcsát.

Alig telt el néhány hónap, Aleksandar Vučić, még mielőtt ítéletet mondtak volna az állkapocstörő aktivisták felett, megkegyelmezett azoknak, hősöknek nevezve őket.

Ezzel párhuzamosan egyetemi hallgatók, tanárok, ügyvédek, civilek, ellenzéki politikusok kerülnek folyamatosan börtönbe, előzetes letartóztatásba, majd házi őrizetbe, minden esetben azzal a gyanúval, hogy vagy részt vettek valamilyen rendbontásban, vagy rendőrökre támadtak, esetleg az alkotmányos rendet akarták megdőnteni, erőszakkal átvenni a hatalmat. Több tucat ilyen eset van most a bíróság előtt, miközben egyértelmű súlyos testi sértés miatt korábban büntetett előéletű férfiaknak adott kegyelmet az államfő.

A legutóbbi nagy tüntetés a szerb fővárosban július 8-án volt, ekkor az egyetemi hallgatók tulajdonképpen „zöld fényt” adtak a polgároknak a magánakciókra. Ezt követően mintegy 10 napon keresztül polgári engedetlenséggel próbálkoztak Szerbia-szerte.

ROMÁNIA

Forró nyár

Hosszú forró nyár tombol Romániában – nemcsak meteorológiai értelemben. Az új kormány részben brüsszeli nyomásra igyekszik csökkenteni az elmúlt évtizedek felelőtlen költségeit, a zsebbe vágó intézkedések pedig menetrendszerűen fokozzák a társadalmi elégedetlenséget.

Közelmúltbeli ausztriai hivatalos látogatásán sajtótájékoztató keretében Salzburgban jelentette be Nicușor Dan román államfő az adóügyi és költségvetési intézkedéseket tartalmazó jogszabály kihirdetését. De már elkészült a második deficitcsökkentő csomag is, amelyért lapzártánk után, augusztus elején készült felelősséget vállalni a román kormány. Egyszerrel forró periódust él meg a román közélet, a korábbi évek, évtizedek felelőtlen szociáldemokrata (PSD) kormányzása – farvizén a liberálisokkal és az RMDSZ-szel – következményeként ugyanis Románia csődközeli állapotba került. A hatalmas költségvetési hiány csökkentését, az újraindítás feltételeit megteremtő reformok elodázhatatlanságát az Európai Unió intézkedései is jelzik, a pénzcsapok kinyitását ugyanis Brüsszel szigorú megszorító, ugyanakkor előremutató bukaresti intézkedések mehozatalához köti. Erre a „bravúrra” vállalkozott a nemrég megválasztott román elnök és az általa kinevezett, Ilie Bolojan miniszterelnök által vezetett kormány.

A deficitcsökkentő intézkedéscsomagnak nagyon sok ellenzője van, a közszféra képviselői többször tüntettek ellene, általános sztrájkot is kilátásba helyeztek, a tanügyi szakszervezetek pedig nyílt levélben fordultak az államfőhöz, arra kérve, hogy ne hirdesse ki az áfanöveléstől a veszteséges állami vállalatok megreformálásáig, azok vezetői irreálisan magas juttatásainak visszavágásáig terjedő megszorításokat. Az augusztustól életbe lépő intézkedések elleni legfőbb kifogás a speciális nyugdíjak rendszere felülvizsgálatának késlekedése volt, ami már rég vörös posztó a közvélemény szemében. A hírek szerint ez a „gombóc” a már körvonalaződó harmadik csomag legfontosabb eleme lesz, és ha jogerőre emelkedik, az igazságszolgáltatásban, titkosszolgálati szektorban létező korai nyugdíjazás rendszerének, az azzal járó juttatások irritáló mértékének arányosítását igyekszik szolgálni. Ha így lesz, az vélhetően nyugtatóan hat majd a közvéleményre, feltéve, ha a kormány kibírja a rá nehezedő, egyre fokozódó nyomást.

A nagyváradi önkormányzat sikeres irányításával jelentős hírnévre szert tevő Bihar megyei politikus, a liberális Ilie Bolojan és az általa irányított kabinet által a többéves

állami túlköltekezés után hozott kiadáscsökkentő intézkedések nyomán természetesen „nehézzé válik a politikusok és a lakosság közötti kapcsolat” – a kormányfőt idéztük –, és ebből a szociáldemokraták, az USR és az RMDSZ alkotta koalíción belül is egyre több feszültség adódik. A folyamat már az első lemondást is kitermelte: Dragoș Anastasiu reformokért felelős miniszterelnök-helyettes lemondott kormányzati tisztségéről a személye körül kialakult korrupciós botrány miatt. Az elismert idegenforgalmi szakember indoklásában többek között az szerepel, hogy nem akarja hitelteleníteni a kormányt az amúgy évek óta nyilvánosságra került, már bírósági ítélethozatalon is átesett ügyével. A feszültséget napról napra gerjeszti a legtöbb önkormányzati vezetőt soraiiban tudó PSD, amely az infrastrukturális beruházások takarékosági okokból való ideiglenes leállítása révén legfőbb „motiváló” és pártépítő eszközét veszíti el.

Egyes hírek szerint a továbbiakban kihulló „csontvázak” között RMDSZ-es érintett-ségűek is lesznek, egyelőre azonban a kabinetben Tánccos Barna miniszterelnök-helyettes, Cseke Attila fejlesztési miniszter és Demeter András kulturális miniszter révén jelen lévő magyar párt és érdekvédelmi szervezet őrzi a legmegbízhatóbb és kiegyensúlyozottabb kormányzati partner renoméját. A megszorítások ezzel együtt a magyar vezetésű önkormányzatok életét is megkeseríti, a magyar közösség azonban eddig az átlagosnál nagyobb érettséggel és belátással kezeli a román kormány húsba vágó, de „jövőmentő” célzatú próbálkozásait.

Az idén július utolsó előtti hetében rendezett, immár 34. alkalommal megrendezett tusványosi táborba utazó Orbán Viktor hagyományosan Bukarestben kezdte turnéját, ahol az Ilie Bolojannal folytatott megbeszélésről biztató, ugyanakkor a párbeszéd közeli folytatását ígérő hírek láttak napvilágot. A találkozó után mindenesetre a magyar miniszterelnök egyik kijelentésében úgy fogalmazott, hogy szurkol román kollégájának, ami a romániai helyzet súlyosságát látszik alátámasztani. A tusnádfürdői táborban elhangzott, a népnyelv által immár évek óta csak „Orbán-koncertnek” nevezett hagyományos expozéjában a magyar kormányfő elsősorban világpolitikai összefüggésekre helyezte a hangsúlyt, a hallgatóság azonban kiérezhette: a jövő évi magyarországi választások minden eddiginél nagyobb hatással lehetnek a külhoni magyarság szellemi és anyagi „közérzetére” is.

CSINTA SAMU

Szemeteskonténerekkel, törmelékekkel, vasalódeszkákkal és a lehető leghumorosabb módon zártak le utakat, lassították a forgalmat. Volt összetűzés a rendőrséggel, de komolyabb incidensre nem került sor. Végül felszámolták a „blokádot”.

A legnagyobb visszhangja a polgári tüntetéseknek Užiceben volt, itt került börtönbe a legtöbb egyetemista, aktivista, tanár is. Közben az egyetemeken megindult a vizsgázás, július végén megtartják a felvételiket. A polgárok pedig az egyetemisták instrukciói, vezetése és támogatása nélkül, egyelőre úgy tűnik elfáradtak és kicsit tanácstalanok is. Az ellenzék most kezd mozgolódni, ha minden igaz egy asztalhoz is ülnek, és kiderül, van-e esély szélesebb összefogásra. Egyes szakértők szerint szeptember végére megdőlni Aleksandar Vučić hatalma. Innen, az ország északi részéből szemlélve

ez most, július közepén elképzelhetetlennek tűnik. Az biztos, hogy az egyetemisták, követelései, egy igazságosabb, demokratikusabb rendszerért való küzdelem iránti támogatottság nem csökkent. Kiderül, mi vár Szerbiára szeptemberben, amikor mindenki visszatér a nyári szabadságából. Győzelmet hirdethet-e az ifjúság, amely egy tisztességesebb, korrupciómentes Szerbiában szeretne élni, vagy Aleksandar Vučić jelenti be, hogy ismét legyőzte a színes forradalmat, ahogyan azt bejelentette már jó néhány alkalommal. Mindenesetre egyik fél győzelméről sem beszélhetünk, és úgy tűnik a szerb államfő hasonló címet viselő könyvének megjelenése, (amit a világ nyelveire is le szeretett volna fordíttatni), is várat akárcsak az, hogy Szerbiában végre rendeződjenek a dolgok.

TÓMÓ MARGARÉTA

DIPLOMÁCIA

Az Ukrajnával 1991-ben kötött szerződés – „a hazaárulás minősített esete”?

Két éven belül, 2025. június 1-én Jeszenszky Géza ellen másodszor követett el merényletet, az áldozat szerint ugyanazon merénylet. A kőműveskalapáccsal támadó 70 éves férfi a volt külügyminiszter feleségét is megtámadta. Szerencsés véletlen folytán Jeszenszky Géza „csak” koponyatörést szenvedett, így néhány napi kezelés után elhagyhatta a kórházat. A merényletnek az áldozat feltételezése szerint politikai okai vannak. Ezt a kérdést világítja meg alábbi írása. Okulásul megállapítható, hova vezet a félremagyarázásokból származó motiváció, aminek az orosz–ukrán háború folytán különös aktualitása van. (Szerk.)

Dányi László Békéscsabán élő, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen történelemtanári diplomát, sőt doktori fokozatot szerzett író. A magát Magyarok Világszövetségének nevező szervezet kiadásában 2000 Ft dömpingáron terjeszti *Miért mondott le az Antall-kormány és az Országgyűlés a történelmi Kárpátaljáról?*, első ízben 2017-ben megjelent munkáját. A Kiadó azzal az ígérettel toborozza az olvasókat, hogy „Aki elolvassa, könnyen megérti, hogy a Magyarok Világszövetsége és a Magyarok Világkongresszusa miért nevezte a hazaárulás minősített esetének **Antall József** néhai miniszterelnök és külügyminisztere, **Jeszenszky Géza** 1991-93 közötti, Kárpátaljára vonatkozó eljárását.

A 34 éve aláírt és 32 éve az Országgyűlés által megerősített, megszavazott magyar–ukrán államközi szerződés ma már történelem, de az orosz agresszióval szemben hősies önvédelmi harcot folytató Ukrajna elleni magyar propaganda-hadjárat indokoltá teszi az Antall-kormány Ukrajna-politikájának, és a magát Magyarok Világkongresszusának nevező társaság gyalázatos rágalmának a megvizsgálását. Az 1991. december 6-án Kijevben Antall miniszterelnök által aláírt magyar–ukrán szerződés célja volt a lehető legjobb viszonyt hozni létre a függetlenségét békés úton épp akkor megteremtő új állammal, amely Magyarországgal határos részén akkor még több, mint 150 ezer magyar élt. Az egyesek által kifogásolt 2. cikk 2. bekezdése kimondja, hogy „a Felek tiszteltetben tartják egymás területi épségét és kijelentik, hogy egymással szemben nincs és nem is lesz területi követelésük.” Nem Magyarország találta ki ezt a formulát, az országuk területi épségét – ma már látható: nem alaptalanul – féltő ukránok a Németország és Lengyelország által a szomszédokkal kötött államközi szerződésekből vették át. Ezzel a passzussal nem Antall József és külügyminisztere mondott le az ezer éven át a Magyar Királyság integráns részét alkotó Kárpátaljáról, hanem az 1920. június 4-én aláírt és a magyar Nemzetgyűlés által 1921-ben megerősített trianoni békeszerződés vette azt el. 1938/39-ben ugyan Magyarország visszakapta, illetve -szerezte Kárpátalja területét, de a II. világháború után 1947. február 10-én Párizsban

aláírt és a magyar Nemzetgyűlés által megerősített békeszerződés visszaállította a Trianonban reánk kényszerített határokat. Az 1991-es szerződés 17. cikke viszont sokat ígért. „A Szerződő Felek, teljes összhangban az Új Európáról szóló Párizsi Kartával és az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet más, vonatkozó dokumentumaival, kifejezik azt a meggyőződésüket, hogy a népeik közötti baráti kapcsolatok, valamint a béke, az igazságosság, a stabilitás és a demokrácia megkövetelik, hogy kölcsönös védelemben részesüljön a nemzeti kisebbségek etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitása és ennek biztosítására meg kell teremteni minden feltételt. A Felek egyoldalú és közös lépéseket tesznek, hogy előmozdítsák a kötelezettségek végrehajtását az 1991. május 31-én aláírt ’Nyilatkozat a Magyar Köztársaság és az Ukrajna SZSZK együttműködésének elveiről a nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása területén’ című dokumentumnak és az ahhoz csatolt ’Jegyzőkönyv’-nek megfelelően. A Felek nemzetközi kapcsolataikban önállóan és közösen is fellépnek a nemzeti kisebbségekre vonatkozó nemzetközi dokumentumok megvalósítása érdekében.” Nem volt ez üres ígért. A kijevi parlament elfogadta és 1992. június 25-én hatályba léptette „A nemzeti kisebbségekről” c. törvényt, Kárpátalja terület elnöki megbízottja pedig 1992. december 17-én rendeletben rögzítette ennek területi érvényesítését. Többek között ez előírta, hogy „ahol a lakosság többsége meghatározott nemzeti kisebbséget alkot, az állami, társadalmi szervek, intézmények és szervezetek hivatalos személyei kötelesek beszélni az állami nyelvet és a nemzeti kisebbség nyelvét, olyan szinten, amely hivatali teendőikhez szükséges.” A rendelet alapján a magyarok lakta községekben és Beregszász városban a hivatalos intézményekben az ukrán mellé kitűzték a magyar nemzeti színeket.

A nemcsak a radikális jobboldal által kultivált Raffay Ernő, a Károli Gáspár Református Egyetem egykori rektorhelyettese azzal a félrevezető mesével hálal szerte a Kárpát-medencében, hogy Leonid Kravcsuk, a független Ukrajna első elnöke „egy ismerőssel információkat közölt: ha kell Kárpátalja, hát vigyék.” Raffay hamisan beszél. Állítását számos írásomban, köztbe a „Kísérlet a trianoni trauma orvoslására. Magyarország szomszédsági politikája a rendszerváltozás éveiben” című, 2016 után 2023-ban második kiadásban is megjelent könyvemben részletesen megcáfoltam. Raffay erre semmi fele választ nem adott, de változatlanul terjeszti élénk fantáziája – korántsem veszélytelen – termékeit, és Dányi László személyében szövetségesre talált. Ő, és a szerződés más bírálói is fel szokták hozni, hogy az Ukrajna függetlenségét 1991. december 1-jén megerősítő népszavazás Kárpátalja kerület különleges gazdasági övezetté válását és a beregszászi járás (magyar) autonóm területté nyilvánítását is megszavazta. Ezek megvalósulásának az elmaradása

több mint sajnálatos, de ez nem az 1991-es szerződés hibája. A jelen háború lezárása és az Európai Unió tagság perspektívája lehetővé tenné a centralizált állam-modell felülvizsgálatát, beleértve a nemzeti kisebbségek kulturális autonómiájának az intézményes megteremtését.

Dányi nem túl terjedelmes könyvét elolvastam. Véleményemet a szerzőnek írt magánlevélben fejtettem ki, ebből idézem az alábbi részeket.

Sokat olvasott a témáról, s mint jó-hiszemű ember, nem vonom kétségbe, hogy érzelmileg őszintén azonosul a kárpátaljai magyarokkal, sajnálattal kell azonban megállapítanom, hogy tudományos szempontból munkája nem felel meg az oknyomozó történetírás követelményeinek, ezért nem is alkalmas tudományos vitára.

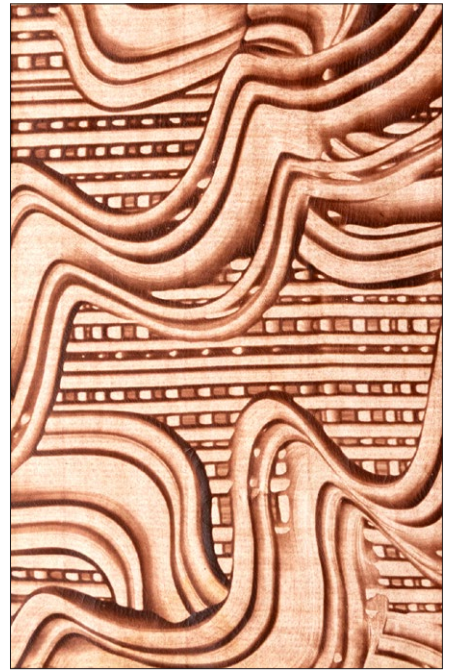
Néhány súlyos hibája a sok közül:

„A remény kiirtását jelentő sorsdöntő határozati javaslatot, a *történelmi kapituláció* [saját kiemelésem] okmányának törvénybe iktatását tehát 223 országgyűlési képviselő támogatta, 39 ellenezte, 17-en pedig tartózkodtak a szavazástól. Tragikus, szégyenletes végeredmény az 1000 éves Magyarország történetében. Szolgalelkűség, párthűség, lojális opportunizmus vagy hazafiság, hazaszeretet, nemzetvédelem? Csupa frázis, jelző, tévedés. Trianon volt a kapituláció – de nem volt alternatíva. Illetve [csak] az ország teljes felosztása. Kik írták alá és ratifikálták azt és az 1947-es? És jó, hogy említette, nem véletlen, hogy kik voltak azok, akik sunyi módon elbújtak, nem mertek sem igennel, sem nemmel szavazni. Nem akartam őket felsorolni, rájuk lehet jelzőket mondani.

„...mindenki tudta, hogy 1995-ben lejár a Jaltai Szerződés”. [Dányi rosszul tudja, ez épp olyan alaptalan mese, mint hogy Ukrajna kész lett volna lemondani Kárpátaljáról.] Ahogy a trianoni szerződés sem jár le. Az ukrán szerződés viszont lejár [„Ezt a Szerződést 10 évre kötik. Hatálya ezt követően automatikusan meghosszabbodik újabb öt éves időszakokra, amennyiben a Felek egyike nem értesíti írásban a másik Felet egy évvel a Szerződés hatályának mindenkor lejártá előtt felmondási szándékáról”], ha tehát hozza az ukrán parlament lemondó nyilatkozatát, akkor én leszek az első, aki azt üdvözlő és elfogadását javasolja. Ahogy nyilvánvalóan így járt volna el Antall, ha lett volna „kravcsuki ajánlat.”

Keményen kellett fogalmaznom, nem érintettségem, megrágalmazott voltam okán, hanem mint a szakmájára kényes történész. Ahogy már jeleztem, az elszakított magyar közösségek javára folytatott politika akkori és mai lehetőségeiről, teendőiről bármikor kész vagyok korrekt partnerekkel vitát folytatni.

Könyve bemutatójára a szerző Kónya Imrével, az MDF egykori frakcióvezetőjével engem is meghívott, de sem a Rendszerváltozást Kutató Intézet, sem a Nemzetpolitikai Kutatóintézet nem vállalt vitát rendezni az 1993-ban ratifikált magyar–ukrán szerződésről. Érthető:



csak Kárpátalja mai etnikai viszonyait (az utolsó, 2001-ben tartott népszámlálás szerint egy millió ukrán és 150 ezer magyar – de a háború jelentősen növelte az ukránok és megfelezte a magyarok számát) nem ismerő, vészesen felelőtlen emberek hihetik, hogy van reális esély a magyar–ukrán határ megváltozására. Amennyiben – ne adj’ Isten – Putyin legyőzné Ukrajnát és Zelenszkij elnököt egy orosz bábbal váltaná föl, épp úgy adná át Kárpátalját Magyarországnak, ahogy az 1938-as Anschluss után Hitler Burgenlandot átadta a megcsontított országnak. A határváltozás déli-bábjára veszélyes, összes szomszédunkat és szövetségesünket ellenünk hangolja. Ehelyett a magyar kisebbségek hiányzó jogainak támogatása mellé kellene állítani a világot jó, felelős politikával, barátok szerzésével. Ukrajna jövődó tag-sága az Európai Unióban többek között azért is magyar érdek, mert Kárpátalja maradék magyar lakosságának speciális jogait ez biztosítaná, és a trianoni határ egyik utolsó szakaszát szabadon, határellenőrzés nélkül átjárhatóvá tenné.

JESZENSZKY GÉZA

40 éves a Bethlen Gábor Alapítvány

Egyik nyugati látogatása alkalmával Bécsbe is betérve lelkesen újságolta Kiss Gy. Csaba, hogy jeles személyiségek, írók, tudósok, művészek kezdeményezésére független támogatási alapítvány jött létre, amelynek célja társadalmi összefogással a kulturális és tudományos tevékenység támogatása. 1979 karácsonyán született a kezdeményezés, hivatalos bejegyzésére 1985 júliusában került sor. Az alapítványt Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor saját pénzükből teremtették elő. Az Alapítványt arról a Bethlen Gáborról nevezték el, aki „két pogány közt” megteremtette Erdély aranykorát. Az Alapítvány 1986 óta osztja ki a Bethlen Gábor-díjat, majd néhány évre rá a Tamási Áron-díjat és a Márton Áron-emlékérmét.

A nemzeti összetartozás szolgálatában a támogatók adójuk 1%-val járulhatnak hozzá az Alapítvány fenntartásához.

HÍRVILÁG

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA



Lebegtető rendszer

Japán, ahol a földrengések az élet állandó részét képezik, régóta élen jár a szeizmikus innovációban. Most egy japán vállalat forradalmi, és szó szerint felemelő lehetőséget alkalmaz a földrengésbiztonság terén. A Shoichi Sakamoto feltaláló által alapított Air Danshin Systems Inc. egy szeizmikus szigetelő technológiát fejlesztett ki, amely földrengések idején lebegteti a házakat, lehetővé téve számukra, hogy rövid ideig a káosz felett lebegjenek, amíg a rengések alábbhagynak.

Elsőre úgy hangzik, mint valami sci-fi történet: egy ház, amely a levegőbe emelkedik, hogy elmeneküljön a rengő talajtól. De a koncepció rendkívül egyszerű. A ház egy speciális légkamra-rendszer tetején épült, amely nyugalmi állapotban marad, amíg földrengés nem történik. Amikor a szeizmikus érzékelők mozgást észlelnek, sűrített levegőt juttatnak a kamrába, ami 3 centiméterrel megemeli a házat, éppen annyira, hogy megakadályozza a szerkezet heves rázkódását az alatta lévő földdel. Miután a földrengés véget ér, a rendszer óvatosan visszaengedi a házat a helyére.

Sakamoto találmánya nem csupán elméleti. A mai napig közel 90 lakóház és épület van felszerelve Japán-szerte ezzel a rendszerrel. A lebegtető a szeizmikus észleléstől számított 0,5-1 másodpercen belül működésbe lép. A gyors reagálás célja az épületek, és ami még fontosabb, az emberek védelme, a jelentős károk megakadályozása. A földrengéseket gyakran kísérő áramkimaradás esetére a rendszert vészhelyzeti akkumulátorcsomagok támogatják, ezzel biztosítva a zavartalan működésséget.

Az Air Danshin rendszert különösen vonzóvá teszi a megfizethetősége. A hagyományos szeizmikus szigetelőrendszerek költségének nagyjából egyharmadáért költséghatékony megoldást kínál a fokozott védelmet kereső háztulajdonosok, kisvállalkozások és intézmények számára. A vállalat a technológia alkalmazási lehetőségeit kibővítve még nagyobb méretű verziókat is kifejlesztett gyárak és laboratóriumok számára.

Egyelőre Sakamoto és a tervezők az Air Danshin finomítására összpontosítanak. Egy finanszírozási kampányt is indítottak a szélesebb körű gyártás és a későbbi globális forgalmazás támogatására.

Spectrum

Felfedezés Csernobilban

A Cladosporium sphaerospermum fekete gombát a 4-es reaktor falain találták meg – a történelem legsúlyosabb nukleáris katasztrófájának helyszínén 1986-ban.

Különlegessé teszi ezt a gombát, hogy halálos gamma-sugárzást használ energiaforrásként. Ahelyett, hogy elpusztulna a szélsőséges sugárterheléstől, virágzik – sőt, jobban is növekszik. A titok mögött egy radioszintézisnek nevezett folyamat áll. Hasonlóan ahhoz, ahogyan a növények a fényt használják a fotoszintézis-

hez, ez a gomba a radioaktív sugárzást energiává alakítja. Ez egy olyan biológiai csoda, amelyet eddig csak néhány élőlénynél láttak.

Pontosan ez teheti rendkívül érdekessé az űrutazás szempontjából. A kutatók a C. sphaerospermumot a Nemzetközi Űrállomásra (ISS) küldték – ott a gomba nemcsak problémamentesen növekedett, hanem a kozmikus sugárzás akár 84 százalékat is blokkolta. Egy ilyen biológiai pajzs áttörést jelentene például az űrhajósok számára a jövőbeli hosszú távú Mars-küldetések során. Az űrben ugyanis a sugárterhelés rendkívül magas, és hatalmas egészségügyi kockázatot jelent.

Nemcsak az űrben, a Földön is van lehetőség az alkalmazására. Például a gomba a jövőben felhasználható lehet radioaktívan szennyezett területek fertőtlenítésére, akár nukleáris balesetek után. Azokon a területeken, ahol az emberek már nem tudnak biztonságosan dolgozni, a Cladosporium sphaerospermum segíthet megkötni a sugárzást, ezáltal lehetővé téve az újjáépítést.

„Mintha a természet megtalálta volna a biológiai sugárvédelmet” – mondja a kutatás egyik résztvevője. Ami egy megsemmisült atomreaktorban tett bizarr felfedezésként indult, hamarosan segíthet megvédeni az életet az űrben és egy kissé biztonságosabbá teheti a Földet.



Szilárdtest akkumulátor, 1200 km hatótávolsággal

A Xiaomi cég megkezdte a szilárdtest akkumulátorok fejlesztését. Sok elektromos autógyártó veti reményeit ezekbe a szilárdtest akkumulátorokba. A cél, a hagyományos lítium-ion akkumulátoroknál olcsóbb, biztonságosabb, hatékonyabb és kisebb akkumulátorok létrehozása.

A kínai Xiaomi technológiai csoport szabadalmat nyújtott be egy szilárdtest akkumulátorra. Ez közvetlen versenytársává teszi a Xiaomit minden olyan vállalatnak, amely már előrehaladott szinten van a szilárdtest akkumulátorok fejlesztésében, mint a CATL, a BYD, a SAIC, a Toyota és a BMW.

A Xiaomi szilárdtest akkumulátora egy vezető köré épített többrétegű elektróda-szerkezetből áll. Ezek a rétegek aktív anyagokból, vezetőképes adalékanyagokból és kötőanyagokból állnak, valamint polimerekből és fémsókból képeznek szilárd elektrolitot. Az ionok mozgás távolsága állítólag különösen rövid, ami jelentősen javítja az akkumulátor teljesítményét.

A Xiaomi új akkumulátora, 77,8 százalékos hatásfokú. A kínai CLTC teszteljárás szerint a szilárdtest akkumulátor hatótávolsága állítólag több mint 1200 kilométer. 10 percnyi feltöltéssel akár 800 kilométert is megtehet.

Rejtély, hogy a Xiaomi mennyire haladt előre a saját szilárdtest akkumulátorainak fejlesztésében. Bár jelenleg sok kutatás folyik az ilyen típusú akkumulátorokkal kapcsolatban, a szilárdtest akkumulátorok széles körű piaci bevezetése általában nem várható 2030 előtt.

MÉLTATÁS

„Történeteink” és „történelmeink”

– M. Kiss Sándorra emlékezve –

„Forr a világ bús tengere, oh magyar!” – fordul hozzánk több mint két évszázad távolságból Berzsenyi Dániel, miközben úgy érezhetjük, hogy a magyarság tengere is – a kellőnél és a szokásosnál is magasabb hőmérsékletet felvéve – forr. „Budapest büszkeségre” magyarosított Pride-felvonulás, kormányzati meghátrálással, kétségtelen ellenzéki sikerrel. Folyamatosan gyűlöletmagvakat hordó (vajon már megáradt?) Tisza. Kapu Tibor személyében újra magyar az űrben – okos és megható, észhez és szívhez szóló mondatainak akár mindannyian örülhetünk (örülhetnénk?). Elbúcsúztunk a marosvásárhelyi hőstől, Kincses Elődtől, és – hogy a legutóbbi jegyzetet egy újabb szomorú adalékkal egészítsem ki – ukrán „torborzók” sorozták halálba a kárpátjai Sebestyén Józsefet, akinek alighanem egyetlen „bűne” az volt, hogy nem akart harcolni mások háborújában. Egy olyan állam akarta erre kényszeríteni, amelynek magyar nemzetiségű állampolgárai jogot nem kapnak, kötelezettségeket rónak rájuk. (Azt csak zárójelben tegyük hozzá: Európa „tengere” természetesen egy Európai Unió-s állampolgár halála miatt nem forr, de még csak nem is hullámszik.)

Jó volna megállni, megnyugodni, kevesebbet beszélni. Üzemi hőmérsékletre állítani szervezetünket. Gondolkodni.

Sokunknak meg is kellett állnunk egy pillanatra néhány nappal ezelőtt. Azoknak, akik életük egy speciális időszakát – a kilencvenes évek közepétől mondjuk a 2010-es évek elejéig valamikor – egy egészen különleges helyszínen, a piliscsabai „mikrokozmoszon”, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (egykori) varázslatos campusán töltöttük. M. Kiss Sándorra, egyik jellegzetes tanáregyéniségünkre emlékezünk, aki a Bölcsészettudományi Kar Legújabbkor tanszékét, majd Történettudományi Intézetét vezette. Kérdésekkel gondolkodtatott, történetekkel tanított, véleményét határozottan képviselve is meghallgatott. Tanszéke ott volt, ahol ő maga – lehetett az a televízió vagy rádió valamelyik műsora, tudományos konferencia vagy intézet helyisége, netán egy kis falu művelődési háza. Az elmaradhatatlan, egyikről a másikra gyűjtött cigaretta (*Varázslat Marlboro-füstben*, írta találón a *Válasz Online*-on közölt nekrológja címében Sashegyi Zsófia) füstjét ki sem fújva mondta az újabb és újabb történeteket, amelynek főszereplőit természetesen is ismerhette, és akiket mi – eleinte – még névről sem.

Újra és újra gondolkodva Róla – most, hogy néhány hét után követte feleségét, hú társát, Fogarasi Ágnes – , egyre inkább azt érzem, hogy a történet nem kiegészítő elem volt, hanem a lényeg. Őt hallgatva kicsit jobban megérthettük az utat, hogyan lesz a *történetekből történelem* – ahogy egy magyar együttes frapánsan énekl. Hősei évről évre, évtizedről évtizedre, akár tanulmányról tanulmányra változhattak – Szent-Györgyi Albert, Németh László, a „recskiek” (Benkő László, Jónás Pál, Sztáray Zoltán, Faludy György és a többiek), Nagy Imre, Tóth Ilona, Mindszenty József –, azonosulhatott velük teljes egészében

vagy csak részletekben, a módszer nem változott. Nem ítélni akart, hanem *megérteni* őket. Egyik korai – az 1975-ös *Valóságban* megjelent – cikkének címe nem véletlenül ez: *Történelmeim*. Talán az is jellemző, hogy az írás utolsó válogatáskötetében való megjelenítést is fontosnak tartotta. Ezt írja harminc évvel 1945 után a magyar ellenállásról: „Bennem is érzelmek dúltak, mikor minden porcikám tiltakozott az ellen, hogy maradéktalanul, teljes és egyetlen igazságként fogadjam el a sokszor tanult, sokszor hallott »utolsó csatlós« megbélyegző kitélt. Akkor éreztem igazán hiányát annak, hogy nem ismertem kellően a 20. század első felének magyar irodalmát. Mert az, amit történelemből tanultam, nem elégített, s nem elégíthetett ki. Tűnjön bármennyire megalapozatlan, történetietlen érvnek, egyszerűen elképzelhetetlennek tartottam, hogy szüleimet, rokonaimat, közeli ismerőseimet Horthy mind fasisztává, de legalábbis »megtévesztetté« nevelte volna át. Illyés Gyula, Móricz, Veres Péter, s még jó néhányan ebben a hitemben erősítettek meg. Az ő világukból – mely lényegesen tágabb volt, mint az enyém – sem az derült ki számomra, hogy itt az emberek többsége a fasiszmus útján járt volna. Három »történelem« élt bennem egymás mellett, de nem békében. S csak nagyon lassan jöttem rá, hogy a három ugyanarról szól, s egyik sem teljes a másik kettő nélkül.” Fülemben cseng figyelmeztetése: „a magyar történelem a magyar irodalom nélkül megérthetetlen”.

A „történelmek” 1956 esetében is találkoztak. Az egykor a győri utcán „csellen-gő” tizenhárom éves fiatal még nem érthette meg, amit négy évtizeddel és egy rendszerváltással később, a már felnőtt kutató igen. Az ÁVH-s által agyonlőtt Halász Ödön sorsában nem csak azt fedezte fel, „hogymi történt”, hanem azt is, „mitörténhetett volna”. „Akkor, 1956. október 25-én a tömegmorajban valamilyen lövésszerű zajt hallottam, meg is rémültem, de évtizedeken keresztül nem tudtam, hogy akkor, ott, valaki meghalt. Túl az ötvenen jöttem rá, hogy valaki elvitte a sorsomat, számtalan társam sorsát. Addig tudatomat uralta a trend. Ma már fontosabb a trend sodrásában vergődő ember. [*Pro domo*” – *magunknak*, 2017]”

A nagybetűs Történelem – s hisszük, hogy valójában annak Ura – M. Kiss Sándornak azt adta meg, hogy azok sorsát kutathatta, akik „a trend sodrásában vergődtek”. Azokét, akik általában bátrak voltak a sorsfordulók idején – 1944–45-ben, 1956-ban, a rendszerváltás éveiben. Közben nemzedékeknek adta át tudását, a hosszú évtizedek során sokan köszönhették neki indulásukat, témájukat, „irányba állításukat”. E sorban állva köszön mindent és hajt fejet most a jegyzetíró is. Isten nyugosztalja, Tanár Úr!

NAGYMIHÁLY ZOLTÁN

Kellemes időtöltést kínál télen-nyáron a Csorna melletti Áldos Panzió Farádon.

H-9321 Farád, Győri út 18.
Tel./Fax: 00 36/96 535 000
E-mail: aldospanziofarad@gmail.com

DIASZPÓRA

A BÉCSI CSEHEK

Különböző bevándorlási hullámok részei a bécsi csehek. Az elsők voltak a csehországiak, morvák és sziléziaiak – akik már 1250-ben II. Přemysl Ottokár király uralkodása idején vándoroltak Bécsbe.

Bécsben a városi tanács keresztényszozialista többsége 1897 és 1914 között a bécsi cseheket nem ismerte el nemzeti kisebbségként. Megtagadta a nyilvános belépést a cseh iskolákba, és arra kötelezte az új polgárokat, hogy az önkormányzati törvényre tett esküjük alapján a legjobb tudásuk szerint megőrizték a város német jellegét.

1900 körül Bécs mintegy 1,6 millió lakosából hozzávetőleg 410 000 Cseh- és Morvaországból származott, ebből körülbelül 300 000 főként cseh nyelvű körzetekből. A hivatalos statisztikák szerint Bécs, Európa második legnagyobb cseh városa volt.

Csehszlovákia 1918-as megalapítása után körülbelül 150 000 cseh hagyta el a várost. A 19. század második felétől a nagyarányú munkaerő-vándorlás már létrehozta a társadalmi, gazdasági, kulturális intézmények és oktatási létesítmények – egyházak, karitatív szervezetek, iskolák, politikai egyesületek, oktatási, kulturális, színházi és sportegyesületek, érdekképviseletek, beszerző szövetkezetek, fogyasztói egyesületek, bankok – sűrű hálózatát. Mindezek szükséges eszközeivel együtt, mint például saját nyomdával, könyvtárakkal. A Bécsi Szent Módszer Társaság 1865-ben, a „Lumír” dalegylet 1865-ben, az első Sokol gimnasztikai klub 1867-ben, a „Vlastenecká Omladina” színházi társaság 1881-ben, a Cseh Szív Társaság jött létre.

A cseh iskolarendszer Bécsben

A Bécsi Cseh Iskolaszövetség 1872-ben alakult. 1883-ban ünnepélyesen megnyílt az első cseh magán általános iskola. 1933-ban 26 cseh iskola működött Bécsben, ebből kettő középiskola volt. 1942-ben az iskolaegyesületet feloszlatták, vagyonát elkobozták. A háború befejezése után, 1945-ben az iskolai működés újraindul

hatott. A prágai totalitárius rendszerrel való szoros együttműködésnek árnyoldalai is voltak. Az iskola továbbra is a népcsoport egyik legfontosabb intézménye maradt, de a politikailag feszült környezetben való működés súlyos terhe mellett. Csak a gyermekhiány miatti bezárás veszélye után nyitották meg az iskolát minden politikai pártba tartozó család gyermekei számára.

Miután a Herbststraße-n lévő általános iskolát bezárták, az órákat csak egy iskolában tartották a Sebastianplatzon.

A 2000/2001-es tanévben iskolai kísérletként két tanítási nyelvű felső tagozatot nyitottak.

Jelenleg a Sebastianplatz és a Schützen-gasse cseh iskolái teljes körű oktatást nyújtanak az óvodától az érettségiig; óvodával, kétnyelvű általános iskolával, kétnyelvű középiskolával és felsőfokú középiskolával.

Ez az ígéretes, a mai napig tartó fejlődés az interkulturális életminőség nemzetközi modelljévé és mércéjévé válhat.

Fejlődés 1945 után

Az 1945 utáni csehszlovákiai politikai erőviszonyok is két részre osztották a bécsi kisebbséget: egyrészt az újjáalakult „Kisebbségi Tanács/Menšinová rada” (1951) alatti sokkal nagyobb demokratikus táborra, másrészt a csehszlovákiai kommunista rezsimmel együttműködő „prágabarát” kisebbségére. Az etnikai csoport politikai szétagoltsága hosszú időre megbénította tisztségviselőit és a cseh kisebbséget.

Az 1968-as bevándorlás főleg fiatalokat, köztük sok értelmiségit hozott Bécsbe, akiket általában nem fogadtak be a nagy múltú szervezetek. A jövevényekre az amúgy is földhözragadt bécsi csehek gyanakodva tekintettek. Nem ez volt az egyetlen oka annak, hogy az úgynevezett „újoncok” saját egyesületeket alapítottak, mint például az „Ausztiai Csehek és Szlovákok Kulturális Klubja” (1974).

Amikor az osztrák politikusok az etnikai csoportokról szóló törvényt készítették elő, a bécsi csehek és szlovákok szinte láthatatlanok voltak a közvélemény előtt. 1976-ban önálló őshonos etnikai csoportként ismerték el őket. A cseh etnikai csoport, különösen az egyesületek széttöredezettsége azt is jelentette, hogy 1994. május 4-ig tartott, mire végre létrejött a Cseh Etnikai Csoport Tanácsadó Testülete (Volksgruppenbeirat).

Az 1989-es csehszlovákiai politikai és társadalmi változás, az úgynevezett „bárszonyos forradalom” volt az a döntő pillanat, amely lehetővé tette a bécsi cseh kisebbségi egyesületek szerkezetének megváltoztatását. Jelentős változás következett be a cseh kisebbség együttélésében, különösen a bécsi egyesületekben. 1997 júniusában számos területen megállapodás született.

Ami az 1989 után Ausztriába érkezetteket illeti, ezek az emberek már szabadon beilleszkedhetnek a klubokba. Ennek ellenére korlátozott azoknak a száma, akik aktívan szeretnének részt venni a klubéletben.

Az EU 2004. május 1-jei bővítése óta lezajlott, a korábbi migrációs hullámokhoz képest lényeges különbség az, hogy ezek az EU egyik „szabadságán” alapuló belső uniós migrációs folyamat részét képezik. Az „új” migránsok kívánságai és igényei tehát eltérnek attól, amit a meglévő egyesületek kínálhatnak. Ezért valószínűleg fokozott aktivitásra van szükség a kultúra területén, hogy az újonnan érkezők legalább egy részét megismertessük a népcsoporttal és annak tevékenységével, és reméljük, hogy néhányuk ezután aktívan bekapcsolódik a közösségi életbe lesz.

Az elmúlt években a népcsoportban is fellendülés és megújulás történt. Ennek alapja egyrészt egyes „rég” klubok újraindítása, másrészt olyan új klubok alapítása, amelyek megfelelnek a legújabb bevándorló csoport kívánságainak és igényeinek.



Kilátások

Jelenleg nemcsak generációváltás, fiatalítás zajlik az egyesületekben, hanem a jövő közös, előfeltételektől mentes alapját is igyekeznek megteremteni. Az egyik legfontosabb kérdés az, hogy miként kezeljük az „új jövevényeket”, akiknek egy része bevándorló, de sokan „csak” migráns munkavállalók, akik csak néhány évig szeretnének Ausztriában maradni, de ennek ellenére képesek lennének a népcsoportot új életre kelteni, új ötletekkel gazdagítani.

Mai szemmel nézve a cseh népcsoport legnagyobb gondja a Komensky magániskola és óvoda további fenntartása. Ehhez jelentős anyagi források szükségesek, amelyek mind a népcsoporttól, mind pedig jelentős részben a BKA (Kancellária) etnikai támogatásából származnak, ami a források nagy részét jelenti. A jövőt biztosító finanszírozás évtizedek óta a népcsoport legfőbb igénye.

Összefoglalva, minden probléma és hiányosság ellenére feltételezhető, hogy a népcsoport fennmaradása a következő évtizedekben biztosítottnak tekinthető, de csak akkor, ha a fennmaradását biztosító törekvések folytatódnak. Ez felfogható kitartásra való felhívásként is, motivációként minden egyesületi tisztségviselőnek és lelkes tagnak, hogy munkájukkal biztosítsák a nemzetiség megőrzését, jövőjét.

RICHARD BASLER
Fordította: FETES KATA

BÉCSI MAGYAR ISKOLA

Mesék, rejtélyek, kalandok a BMI nyári táboraiiban

Véget értek a Bécsi Magyar Iskola hagyományos nyári táborai, amelyek idén is színes programokkal, kreatív foglalkozásokkal és vidám pillanatokkal töltötték meg a júliust. Öt különböző tematikájú tábor várta a 6–12 éves gyerekeket, akik közül összesen 89-en kapcsolódtak be, és volt, aki két táborban is megfordult. Az idei nyár ismét bebizonyította: a tanulás akkor a legélvezetesebb, ha játékkal, felfedezéssel és jó társasággal párosul.

Az idei év egyik legizgalmasabb kihívása a detektívtábor volt, ahol Bajka Kinga Csengele és Feig Simon Zakariás vezetésével egy titokzatos idegen nyomait követték a gyerekek. A kis csapat saját detektívtáskát és titkosírást készített, portrét festettek egymásról, kódolt üzeneteket fejtettek meg, és minden nap közelebb jutottak a rejtély megoldásához. A hét zárásaként maguk találtak ki rejtvényeket a szülők számára, a végén pedig egy bőröndből előkerült a jól megérdemelt, névre szóló detektív-diploma.

A Mesés Világ tábor már tizenegyedik alkalommal várta a gyerekeket. A táborvezetők (idén Boronkai Gabriella

és Dobos Dorottya) minden évben egy magyar népmesét dolgoznak fel. Közös megnézik a rajzfilmet, aztán el is olvassák (aki már tud olvasni), majd öt nap alatt színpadra is állítják. Ezúttal A csillagszemű juhászra esett a választás. A gyerekek óriási lelkesedéssel készítették el a díszleteket és a jelmezeket, és váltak hol kisbáránnyá, hol fogatot húzó lóvá. Pénteken a szülők is megnézhettek a kész előadást, amelynek végén a juhász természetesen elnyerte a királylány kezét, és százszor is elmondta: Adj isten, egészségére!

Egy másik különleges programban a BécsCraft építőtábor kis „építései” dolgoztak szorgosan a saját múzeumukon. A Minecraft egy népszerű számítógépes játék, amelyben a játékosok kockákból építhetnek különféle szerkezeteket, világokat, sőt akár történelmi épületeket is. A játék fejleszti a kreativitást, a problémamegoldó gondolkodást és a csapatmunkát. Oktatási célra is remekül használható, hiszen játékos formában segít elsajátítani például művészeti, történelmi vagy építészeti ismereteket. Korchma Zsombor évek óta vezet MineCraft

táborokat, melyek idéntől Bécsben is elérhetők. Ezen a nyáron a gyerekek a Néprajzi Múzeumot és a Kunsthistorisches Múzeumot építették meg, méretarányosan, kívülről és belülről is, miközben közösen, csapatban dolgoztak, és játékosan ismerkedtek a művészettörténet, a lovagkor, valamint a japán és mexikói kultúra elemeivel.

A Musical Mesék tábornak akkora sikere volt tavaly, hogy minden bizonnal ennek is hosszú szériája lesz. Idén a Kincses sziget tematikája köré épült az előadás, melynek történetét Pohl Balázs, zenei anyagát Banyó Bálint írta, aki részt is vett a táborban, a gyerekek ugyanis élő zenei kísérettel dolgoztak a hét folyamán. A kalózok és a matrózok összecsapására készülve komplett dalokat és koreográfiákat tanultak meg Hierholcz Anna vezetésével, a kincseket, kardokat, fejfedőket, valamint a háttérként szolgáló tengert és szigetet pedig Bajka Kinga Csengele értő irányítása mellett vágták, ragasztották, festették. Természetesen a hét zárásaként ezt a produkciót is bemutatták a szülőknek.

A kétnyelvű, Állat/barát táborban egy

igazán intenzív hetet töltöttek együtt a gyerekek, ahol a játékos tanulása, a felfedezése és a kreativitása volt a főszerep. A hét során Szegi Anna táborvezető segítségével „bejárták” a földrészeket, és megnézték, milyen állatok élnek a világ különböző pontjain. Élőben is találkoztak néhányukkal: megsimogathattak egy igazi lámát, jártak a Természettudományi Múzeumban és ellátogattak egy farmra is. Különlegessége volt a tábornak, hogy kétnyelvűként működött – voltak gyerekek, akik magyarul beszéltek, mások pedig németül, mégis mindannyian tanultak valamint a másik nyelvből. A kommunikáció így nemcsak szükségyszerű volt, hanem élménnyé is vált.

Ez a nyár rengeteg élményt, fejlődést és barátságot hozott a résztvevőknek. A gyerekek játszva tanultak, felfedeztek, alkottak, és közben új kapcsolatok születtek – egymással, a világgal és saját képességeikkel is. A nyár lassan búcsút int, de az élmények sokáig megmaradnak – ősztől pedig új programokkal és foglalkozásokkal vár mindenkit a Bécsi Magyar Iskola a Schwedenplatzon.

RICK ZSÓFI

HOVATARTOZÁS KÉRDÉSE

A pozsonyi 3-as villamoson

- Szlovákiában szlovákul! - mondta a villamoson egy középkorú férfi, amikor meghallotta, hogy négyéves kislányommal magyarul beszélek. Mindez Pozsonyban történt, 1984-ben. - A felszólításból szóváltás lett. Azóta negyven év telt el. Én 1986-ban disszidáltam, a Dunán rengeteg víz lefolyt. Viszont a 3-as villamos továbbra is közlekedik Récse és Pozsony belvárosa között.

És nemrégiben mit hallok: a Fico-kormány kulturális minisztere, Martina Šimkovičová új nyelvtörvényt kíván bevezetni. Ennek alapján tilos lenne a villamoson magyarul beszélni! Hát itt tartunk megint?!

Felvidéken születtem és éltem 30 éves koromig, 1986-ban kalandos úton disszidáltam Németországba. 16 éves koromtól újságíró voltam, így már a 70-es, 80-es években többször végigjártam Szlovákiát, és azon belül a magyarok által lakott területeket. Azóta már 72 országban voltam, de az utóbbi négy évben, a „Gorbacsov titkai” című könyvemmel újra bejártam a Kárpát-medence magyarok lakta településeit, így a Felvidéken vagy 300 helységben megfordultam: beszélgettem polgármesterekkel, politikusokkal, tanárokkal, munkásokkal, orvosokkal, felnőttekkel, diákokkal! Bárán mondhatom, ismerem az emberek problémáit, örömeit.

A felvidéki magyarság jelentős része a magyarországi médiumokból – MTV, Kossuth Rádió, stb. – informálódik. Ők azt tudják Magyarországról, a világról, amit ezekből a médiumokból hallanak. Mások meg, ugyan ismerik és szeretik a Kossuth nótát, de a Kossuth Rádiót már nem annyira. Ők többféle médiumból is tájékozódnak, kérdéseket tesznek fel, gondolkoznak.

Így lehetséges, hogy egyeseknek az ukránok mind egy szálig maffiózók, másoknak meg honvédő háborút vívó hősök.

Több száz író-olvasó találkozón találkoztam az egyoldalú tájékozódás gyakran katasztrofális következményeivel. Megtörtént, hogy egykori iskolatársak, szomszédok, rokonok az est során egymásnak estek. Volt, hogy egyik a másikhoz vágta a széket, leköpte társát, bele-rúgott barátjába...

A megosztottság gyűlölethez vezet: magyar pártokban, kulturális szervezetekben, helyi közösségekben, családokban, mindenütt.

A megosztottság, egymás gyűlölete pedig senki másnak nem jó, mint a szlovák nacionalistáknak: kizárólag ők profitálnak csak belőle, mindenki más szenved a következményeket. Szenved, de viseli, sőt harcolt a vélt vagy valós igazáért.

A Felvidéken is gyakran felteszem a kérdést: ha most itt állna előtted a jó tündér, aki teljesítené 3 kívánságodat (nemzetiségi ügyekre gondoljunk!), akkor mi lenne az?!

Nézzünk néhány választ: béke, béke, béke...

Igen, BÉKE! Bár Szlovákiában nincs háború, de a kárpátaljaiakhoz hasonlóan a Felvidéken is ez a legfontosabb vágy! A béke, a megbékélés, a gyűlöletmentesség a legnagyobb vágy ma Kárpát-medence szerte mindenütt. Hiszen anyagilag élünk valahogy, a hivatalos nyelvi

törvények nagyjából rendben vannak, Trianon pozitívuma lassan újra valóság lesz: egy „országban”, határok nélkül élhetnek a magyarok a Kárpát-medencében...

Hát akkor mi kell még, mondhatná az ember?

A válasz mindenütt ugyanaz: BÉKE! A lövészárkokban és a szívekben egyaránt. Mert ma a szívekben Kárpát-medence szerte komoly háború dúl. Magyar és magyar között. Mert ma a magyaroknak nem a szlovák, a román, a szerb, az ukrán a legnagyobb ellensége, hanem maga honfitársa, a nemzettársa: a magyar! Majd akkor várjuk el a szlováktól, hogy ne küldjön a Duna túlsó oldalára, ha a magyar nem poloskázza le a másik magyart, és nem küldi világgá azokat, akik nem értenek vele egyet! Mert a budapesti „divat” hamar tejed mindenfelé! Bárhol is megfordultam, Erdélyben, Kárpátalján, Szerbiában, Felvidéken, a legkisebb faluban is, mindenütt legalább 2 tábor volt: „Orbán” és „nem Orbán” tábor. Nem voltak hajlandóak egymással beszélni, köptek egyet, ha a másik nevét meghallották. Voltam olyan faluban, hol a kocsmáros „rendeletet” hozott: páros napokon az „Orbán” hívők, páratlan napokon a „nem Orbán” hívők mehetnek csak be a kocsmába, mert, ha együtt vannak, szétverik a berendezést. Ez ma a Kárpát-medence: páros és páratlan!

De nézzük konkrétan, hogy mit mond a felvidéki átlagember: az anyanyelv, a magyar nyelv használatáról Szlovákiában, pontosabban a jelenleg érvényes nyelvtörvényről?!

Dunaszerdahelytől Nagykaposig azt mondja az átlagember, hogy a nyelvtörvénnyel elégedett.

Igen, rengeteg embert megkérdeztem, és ez volt a válasz. Sokan nem is értették, miről beszélek, hiszen bárki, bárhol használhatja az anyanyelvét, beszélhet magyarul. Ahol a lakosság száma eléri a 20%-ot (ma 512 ilyen település van Felvidéken), ott a hivatalban, bíróságon, orvosnál használhatja az anyanyelvét akkor is, ha a „hivatal” nem tud magyarul. Ilyen esetekben a „hivatal” köteles számára tolmácsot biztosítani. Ugyanígy lehet magyarul kérvényeket beadni, levelet írni a hivatalnak. Az utca névtáblák, feliratok kétnyelvűek. Van magyar sajtó, rádió, tv-adás. Vannak óvodák, iskolák, egyetemek.

Szomorú tény viszont, hogy erről a nyelvtörvényről sokan nem tudnak, és sokan nem is alkalmazzák. Pedig a törvényes lehetőség adott.

Nem lekezelendő probléma, hogy a felvidéki magyarság száma évről évre csökken. A 2021-es népszámlálás szerint 422 ezer magyar élt Szlovákiában, 10 évvel korábban közel 40 ezerrel többen voltak. A magyar falvakba egyre több észak-szlovákiai költözik be, egyre több a cigány, akik viszont többnyire szlováknak vallják magukat, így nagyon sok helyen 20% alá bukik az arány. Így elveszik a jog is.

Számomra sokkal inkább az a kérdés: a politika csitítja vagy szítja a nemzetiességgel kapcsolatos hangulatot? A politika szítja vagy csitítja a megosztottságot, a gyűlöletkeltést? Pozsonyban és Pesten egyaránt?!

EGYENJOGÚSÁG FELÉ

Első lépés, amire építeni lehet

Beszélgetés Forró Krisztián államelnöki tanácsadóval

Mint ismert, jelenleg a szlovák köztársasági elnök, Peter Pellegrini tanácsadója nemzetiségi kérdésekben. Előtte a Magyar Szövetség elnöke volt. Évtizedek óta a magyar kisebbsépolitika résztvevője. Mi készítette arra, hogy bekapcsolódjon a politikába?

A farnadi kongresszus előtt történt, amelyen az akkori Magyar Közösség Pártja országos elnökévé választottak. A feleségem éppen az ingemet vasalta, én pedig a legkisebb fiamnak, Ákosnak mondtam, hogy hol leszek a hétvégén. Megkérdezte tőlem, miért akarok pártelnök lenni. Gondolkodás nélkül rávágtam, azért, hogy a Te gyerekeid is magyar iskolába járhasanak. Picit elgondolkodott, és azt mondta: „Akkor jó.” Mindig is fontos volt számomra, hogy mindenki megtarthassa, és meg is tartsa identitását, magyarságát. Az érdekvégyesítés egyik leghatékonyabb eszköze a politikai képviselet. Ezért kapcsolódtam be a politikába.

Minek köszönheti, hogy a köztársasági elnök tanácsosa lett? Milyen feladatok ellátása képezi napi szinten tevékenységét?

Feltételezem, hogy a köztársasági elnök a nemzetiségi képviselet terén szerzett tapasztalataimnak köszönhetően választott ki erre a pozícióra. Nemcsak pártelnökként, hanem a Megbecsültek Társaságának elnökeként is napi kapcsolatban voltam és vagyok a közösségünk tagjaival. Ismerem az egyes régiók helyzetét, problémáit, a kihívásokat, amelyekkel nap mint nap találkozunk. A Megbecsültek Társaságát feleségemmel együtt alapítottuk 11 évvel ezelőtt, és a szépkorúak, nyugdíjasok életét igyekszik szebbé tenni. Jelenleg 5000-hez közelít tagjaink száma.

Pellegrini elnök kezdeményezésére 2025. június 30-án első ízben került sor 15 szlovákiai nemzeti közösség kerekasztal eszmecserejére az elnöki palotában. Mi volt ennek tartalma, és hogyan ítéli meg a találkozót kimenetelét?

Nagyon örülök, hogy erre a találkozóra egy hónappal a kinevezésemét követően sor került. A köztársasági elnök többször is kijelentette, hogy az ország minden polgárának elnöke kíván lenni. Szlovákiában a lakosság mintegy 15%

nem a többségi nemzet tagja, 15 elismert nemzeti közösség él az országban. Ez a sokszínűség az országnak olyan értéke, amit nem csak őrizni, de erősíteni is kell. A találkozó alkalmával minden nemzetiségnek alkalma volt elmondani, milyen kihívásokkal áll szemben, így az elnök úrnak lehetősége volt átfogó képet alkotni a nemzetiségek mindennapjaival kapcsolatban.

Rudolf Schuster volt államelnök nagyon bizakodóan nyilatkozott a szlovák-magyar együttélésről a Bécsi Napló 2023/5. számában. A kerekasztal légkörét tekintve várhatóak most már mélyrehatóbb változások?

Fontos elmondani, hogy a köztársasági elnöknek nincs jogalkotó jogköre. Még csak nem is tehet törvénymódosító javaslatokat. Azzal, hogy egy-egy témát felkarol, felhívhatja rá a figyelmet. Ez a kerekasztal az első lépés volt a nemzetiségi közösségek helyzetének javításában, amire építeni lehet. A munka csak most kezdődik.

A Magyar Közösség elengedhetetlennek tartja, hogy a független Szlovákiában végre törvény szülessen a nemzetiségi közösségek jogállásáról. Ezért csakis fellendüléssel lehet síkra szállni. Milyen esélyeket lát arra nézve, hogy ismét parlamenti képviselethez jusson a magyar kisebbség?

A jogérvényesítés legfontosabb szintje a parlamentben van. Ahhoz, hogy kultúránkat, nyelvünket megőrizhessük, a régiók, ahol élünk, fejlődhessenek, rendkívül fontos, hogy ott legyünk a törvényhozás menetében. Ez pedig parlamenti képviselet nélkül nagyon nehéz.

Új arculat megteremtéséhez hozzátartozik a közvélemény alakítása. Milyennek mondható a párbeszéd a többségi szlovák és a kisebbségi magyar vonalon?

Örülök, hogy a két ország közti kapcsolatokat egyre inkább a jószomszédsági viszonyok jellemzik. Bár láthatjuk, hogy a progresszív vonal képviselői inkább a két ország közti feszültséget próbálják erősíteni. Tudomásul kell vennünk, hogy egymásra vagyunk utalva. Együtt, közösen erősebbek tudunk lenni, jobban tudjuk érvényesíteni érdekeinket. Ez minden szinten igaz.

Készítette: DEÁK ERNŐ

Šimkovičová új nyelvtörvény tervezete szerintem szítja, lovat ad a nacionalisták, sovíniszták alá. A tervezet jó fél évvel ezelőtt született. Egy ideig sokat beszéltek róla, aztán most csend van körülötte. Nem vonták vissza, csupán annyi történt, hogy most hallgatnak róla. Vihar előtti csend ez! A politika különös csendje. Damoklész kardja ott van a levegőben. A politika most úgy kívánja, hogy ne beszéljenek róla. De pontosan tudjuk, a politika percről percre változhat. A politikusok közti barátság is. Fico okos érdekpoltikus. A keze ügyében tartja a magyar kártyát. Ha hatalmi érdekei azt kívánják, nem habozik majd előhúzni. És, ha megteszi, akkor a pozsonyi 3-as villamoson megint ott tartunk, mint 40 éve.

Bizony, haladni! De hová is?...

A pozsonyi 3-as villamos Récsét, egy panelházakkal teletűzdelt falucsakát köti össze a főváros belvárosával. Azzal a belvárossal, ahol a pressburgi időkben, 80–100 évvel ezelőtt, szegény volt, ha egy gyerek nem tudta a város mindhárom „hivatalos” nyelvét: németet, magyart, szlovákot! Igaz, akkor volt villamosjárat Pozsony és Bécs között is.

Kutakodtam, de nincs feljegyzés arról, hogy erről a vonalról valaha valakit is leszállítottak volna, mert németül, magyarul, vagy szlovákul beszélt. Közben ma Bécsben sok pincér szlovák anyanyelvű, Mosonmagyaróváron (meg a környékén) lassan több szlovák él, mint magyar. A helyi panziók, éttermek meg a szlovák turistákból tartják el magukat. „Trianon” működik – ha hagyják!

ZOLCER JÁNOS

ESZMETÖRTÉNET

Etikumra emelt minőségeszmény

Németh László kettős jubileumára

Németh László alkotópályája száz évvel ezelőtt kezdődött, amikor 1925 decemberében megnyerte a *Nyugat* novellapályázatát: „Egy novella volt a sorsjegye”. Bécsi nászútjáról írta Osvátnak: „Mi szeretnék lenni? (...) a magyar szellemi örök organizátora.” Ötven éve, 1975. március 3-án hunyt el. Óriásművet hagyott örökségül. Életének és művének gyémánttengelye az etikumra épített „minőségeszmény”.

Legfőbb példaképei: Gandhi, Schweitzer, Tolsztoj, s főleg Széchenyi: az „Itt alkotni, teremteni kell” eszmény megtestesítője. Alapelve: „Az írás: erkölcs” – „Az író vállalkozás.” „A szeretetben megélt igazságot keressük. Ha nem, önmagunk és a Lélek ellen vétünk.”

Hőstipológiája a *szent*, a *hős* és a *szörnyeteg* hármassága. A „mítoszi csóvával” kiemeli „a férfiak fölé nőtt női nagyságot”. A hősnők az etikumra emelt minőségeszmény megvalósítói. Drámáiban főképpen férfiak, a regényekben nők kapnak „főszerpet”. A „dráma férfi-felem, közösségi indulataim műfaja volt; a regény inkább női felemé” (...) az apró részleteké s az azokon átsegítő kozmikus távlatoké.”

A *Gyász*, *Iszony*, *Égető Eszter*, *Irgalom* lélektisztító nőregény-tetralógia. Kertész Ágnes életeszmenye rokon az *Emberi színjáték* Boda Zoltánjának ideáljával: „A szeretet bizonyos fokán az ember elmeorvos”, de itt „már néha gyógypedagógusnak kell lenni.”

A „körképregényként” felfogott *Utolsó kísérlet* (1937–1941) nagyszabású, befejezetlen regényciklus. Átfogó képet ad a két háború közötti társadalmi, kulturális viszonyokról. Jó Péter, a főhős önépítésének nyomon követése lírai szépségű mítoszregény, amely fejlődési, majd nevelődési regénybe, végül esszéregénybe nő át: *Kocsik szeptemberben*, *Alsóvárosi búcsú*, *Szerdai fogadónap*, *A másik mester*.

MEMENTO

Az emberi kegyetlenség mártírjai

„Egy nép lelkének egyik legmélyebb sebe felett hajtunk ma fejet” – mondta beszédében dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó a Pozsony-Ligetfalu-i köztemetőben azon az ünnepségen, amelyen felavatták a második világháború után meggyilkolt felvidéki magyar fiatal levonték emlékére most létesített jelképes síremléket. Ezzel a sírhellyel végre megfelelő emléket állítottak azoknak a bűntelen fiataloknak, akik az emberi kegyetlenség mártírjaivá váltak csak azért, mert magyarok voltak.

Dunajszky Géza felvidéki közíró, történész évtizedek óta kutatta sorsukat, történetüket, mert két unokabátyja is az áldozatok között volt és édesanyjuknak megígérte, fényt derít rá, milyen kegyetlenség áldozatai is lettek.

Ők a második világháború vége felé a Drezda melletti Taubenheim-i táborból indultak haza azzal a boldog tudattal, hogy hamarosan együtt lehetnek családjukkal, szeretteikkel. A csehszlovák titkosszolgálat azonban tudomást szerzett róluk, így amikor 1945. július 14-én átlépték a csehszlovák határt, a 17. ligetfalui gyalogezred katonái letartóztatták őket és kegyetlen módon végeztek velük. Holttestüket tömegsírba temették, majd 1947-ben kihantolták, ekkor nyert megállapítást, hogy sokukat élve hantolták el és a ligetfalui temetőben temették

A *Széchenyi*-dráma emberképe tematikusan is szakrális: „Minden fej Isten kápolnája. De a Széchenyié székesegyház.” Döbling sorsmetafora: „mennye és pokol”, „csodálatos nemzeti szentély”. (Greza Ferenc) Széchenyi végső tette is nemzetébresztés. Önfeláldozása tiltakozás a zsarnoki üdvöztetéssel szemben. Németh Arany Széchenyi-ódájának példáját követi: nemzete öntudatát, erkölcsét erősíti, hogy legyen benne „hit, jog, és erő!” Ady nyomán vallotta: „A magyarság szükség és érték az emberiség s az emberiség csillagokhoz vezető útja számára.”

A döblingi elmegyógyintézetben Széchenyi és Lonovics érsek drámai dialógusa „lírai torokszorulás”. Lonovics az árulók miatt esik kétségbe. Széchenyi válasza: „Amelyik népnek ilyen a történelme, ott a Babarczyaknak el kell szaporodniuk. A tanulság minálunk mindig ez volt. Rákócziaknak, Hajnóczyaknak, Széchenyieknek: Rodostó, vérpad, bolondház. A Babarczyaknak létra a magasba.”

Esszéírása kísérlet, vallomás és vita: az emberi lélek önkeresése. A legmagasabb szinten közvetítette az európai gondolkodás és irodalom eredményeit: *Szophoklész*, *Arisztophanész*, *Goethe*, *Keats*, *Dilthey*, *Gide*, *Proust* stb. Proust-tanulmányait akkor publikálta – *Proust módszere*; *Proust világa*, *Proust jövője* –, amikor a franciák még arról vitatkoztak, hogy Proust zseniális író, avagy sarlatán. Cs. Szabó László szerint: Németh „fejezi ki legjobban az elmentmondásokban vergődő kort; ezért is tartom regényei s igen jó drámái ellenére valamennyiünk közül a legkorszerűbb esszéírónak.”

Életcélja: a magyarság nemzettudatát szerette volna újraszöni. A népi elkötelezettségű értelmiségiekből akart „új nemességet szervezni”. Az 1935-ös év kiemel-

kedő esszéi: *San-Remó-i napló*, *Magyarok Romániában*.

A „tejttestvérekkel való sorsközösség” híve. Abban a „néma tejttestvériségben” hitt, melyet „nem a politika csinált s a politika sem szaggathat el.” A „tejttestvér-eszme” adottság és utópia: a történelem erkölcsi ellenereje. „A mi hivatásunk épp az, hogy Németország és Oroszország közt egy nemzetek fölötti belátást képviseljünk.” A támadásokra válaszolva adatközlőit, a román Dimitrie Gusti néprajztudóst is megnevezi. Márton Áronnal Keresztury Dezső társaságában, 1935 augusztusában, Kolozsvárról Kalotaszegre kirándult.

Jánosi Zoltán szerint a közép-európai népek irodalma „ugyanazt az egymás mélységeibe fogódzó kulturális és történeti összeforrottságot s az e közös alpból kinövő civilizációs fellépési igényt fejezi ki, mint Latin-Amerika folklóron felvirágzó regényirodalma s egyes alkotóinak teoretikusan meghatározó elvei is.”

Széchenyi „a kiművelt emberfők soka-ságában”, Németh *A minőség forradalmában* látta a magyarság megmaradásának jövőesélyét. A magyarságon át szemlélte és értelmezte a görögséget és az európaiságot is: „Az európai művelődés: az első igazi polifon kultúra. Ez a szépsége, ereje, nagysága.” Életcélja: ebben a polifóniában a sorstól a magyarságnak szánt „hangjegyzet” tudatosítása.

„Eszmekatedrálisának” koronázó regénye: az *Irgalom*. A „fényre jutás káprázó keresgélésétől a fénytől megválás búcsúszaváig” fogja át pályáját. Hősnője Kertész Ágnes: Németh „Medici-kápolnájának” legszebb „kariatidája”: az idea-ember megvalósulása. Kárász Nelli és Égető Eszter, a két „tükkörjellem” tulajdonságai Ágnesban „algebrai szinten” egyesülnek. Az elfekvő kórházban a szembesülés erkölcsé tanítja meg arra, hogy „az eszményítő csodálatnál mennyivel nagyobb, emberibb érzés az irgalom.”

Az alkotópályája delelőjén, hét éven át családfenntartó műfordítóként „gályapadból laboratóriumot” épített. Tolsztojhoz hasonlóan, tucatnyi nyelven tájékozódott, gyűjtötte művei forrásanyagát. Shakespeare, Ibsen, Wilder, Lorca, Jirásek, Kleist, Puskin, Tolsztoj, Goncsarov, A. Tolsztoj, Solohov stb. műveit tolmácsolta magyarul, A fiatalkori, létkérdéseket felvető Tolsztoj- és Dosztojevszkij-élmény és az időskori Csehov-élmény nem fogja át Németh orosz irodalmi horizontját, de mélységét és magasságát kijelöli.

A magyar kultúra fényes pillanata volt 1965. április 30-a, amikor Kodály és Németh Bécsben együtt vehetett át Herder-díjat. A laudáció Németh érdemeit okadatozza: „... az orvos és a tanár mély emberi meglátásai és egy magyar ember történelmi tapasztalatai művészen sokrétű, de nyelvilag áttekinthető elbeszélőstílusán keresztül sokatmondó kifejezésre talált és tartós hatást ért el. A rövid esszétől az epikus-mumentális regényig költői műveinek problematikája mindig az emberi természet örökérvényű alapkérdéseivel birkózik (...) oly példaszerűen részt vett népe művelésének pedagógiai feladatában, hogy ezzel az egész világ népei és irodalma számára példát adott.” (Vizkelety András fordítása.)

Sokszor került politikai, ideológiai és egyéb kritika, „tévedés” vádjá alá. De nemcsak fájó, keserű, lélekemésztő vitái, pere



voltak, hanem tanulságos kiengesztelődése József Attilával, mintaadóan szép kibékülése Hatvany Lajossal, Rónay Györggyel...

Pilinszky és Németh barátságának pecsétje egy miniatűr remekmű: „Ama kései, tékozló remény / az utolsó, már nem a földet lakja / mint viharokra emelt nyárderű / felköltözik a halálos magasba.” Ve-kerdi László ismerte fel: a négysoros sugárzó központja *Erdély*-metafora, kölcsönzött fenséges kép. Németh Erdély törekeny aranykorát *Bethlen Miklós* c. esszéjében nevezte „viharokra emelt nyárderű”-nek.

Németh templom- és eklézsia-építő génusz. „A templom a magyar önazonosság, összetartozás, az erkölcsi, lelki, nyelvi-kulturális nemzetegység szentsége”. (Bertha Zoltán) Kulcsmondatai: „Üdvösség van, akkor is, ha azt, amit hitnek hívnak elvesztetted.” „Az üdvösség-harc nem kerülhető meg: egy az életeddel.” „Az üdvösség-harcban egymást segítők: a gyülekezet. Minden jó emberi közösségnek gyülekezetté kell válnia”. (...) egész művem ennek a filozófiának a születéstörténete, kifejtése, illusztrációja.”

Örökségéből ma is fény, szellemi-lelki energia árad. Emlékét mégis növekvő csend övezi. Korzenszky Richárd jogosan kérdezett rá: „*Miért nem »szól« Németh László?*” – Mert mi hallgatunk: „Pedig nekünk lenne órá szükségünk, nem pedig neki ránk.”

Széchenyi eszméit az utókor rendre megvalósította, de szellemét kiirtotta magából. Németh 1932-es felismerése azonban igazi *redivivus*-remény: „Nincs örökké élő mű; a művek meghalnak és feltámadnak. Hogy fel tudnak támadni, ez a halhatatlanságuk.” Az alkotások nem kánonokban, nem NAT-okban élnek, hanem az olvasók szeretetében.

Simonyi Imre vallomása: „a torkodnak szánt harapások / azért mégiscsak megsebeztek // valahol a bokád táján”. Fodor András kérdése: „*Homloka égőve alatt* (...) el-fértünk volna mennyien! / S kértem veletek együtt: / amíg élt, / megérdemeltük-e?” Nagy Gáspár *Éjszakáimban lámpafény*. *Németh László halhatatlan szellemének* című versében válaszolt: „A szív meg leszámolt eleitől fogva, / idővel, bajjal, üldözőkkel: / a férfi a halál suhogó árnyékában élt, / bár igazán sose halt meg, / de azért jobb és értőbb utókort remélt!”

Németh László temetésén tilos volt elénekelni a *Himnusz*t. A sírnál Sinkovits Imre olvasta fel Illyés Gyula *Üdvösség vagy halál* című, Némethnek dedikált versét, melynek fináléja lelkiismereti imperatívusz: „Vagy fölépítjük mi is azt a Templomot, / vagy népét Hadúr is szétszórja / s a kárhozókra, kőre kő / a büntető / idő botja kopog.”

Cs. VARGA ISTVÁN

BENYÁK MÁRIA

Láng A szárnyak bontogatása

A tűz őrzése nehéz dolog, de ha egyszer kialudt, annál nehezebb újra meggyújtani.

Bő három éve, 2022. májusában a NYEOMSZSZ (Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége) bázeli közgyűlésén megalakult az Európai Magyar Ifjúsági Tanács (EMIT). Az EMIT célja, a NYEOMSZSZ-hoz hasonlóan, de kizárólag ifjúsági szinten, olyan platform létrehozása, amelyben a nyugat-európai központi magyar szervezetek kapcsolatba léphetnek egymással, eszmét cserélhetnek, megoszthatják egymással tapasztalataikat és nem utolsósorban közös célokat is tűzhetnek maguk elé.

A kezdeményezésre azért van szükség, mert a nyugat-európai magyar fiatalok sok helyen nem tud úgy találkozni, hogy megfelelőképpen, korabeliakkal ápolhassa egyfajta közösségi élményként megélve anyanyelvét, hagyományait és identitását. Míg szüleik vagy nagyszüleik, sok esetben 56-os menekültekként, vagy az 1989-es rendszerváltások kapcsán érkezetteként közös múltjuk miatt szorosan kötődtek egymáshoz, addig a már nyugaton született és szocializálódott magyar származású fiataloknak ez a fajta ragaszkodás már nem természetes. Ha az első vagy második generációs magyar származású fiataloknak viszont nincsen lehetőségük találkozni és kapcsolatokat kialakítani, hosszú távon nem csak a teljes asszimiláció fenyegeti, hanem a helyi magyar közösségek és ezzel együtt szervezeteik léte is veszélybe kerülhet utánpótlás híján.

Az utóbbi három év mérlegét tekintve van okunk bizakodásra. Az EMIT bár kevés helyen működik, ott, ahol valóban sikerült mikroközösségeket formálni, színes programokon keresztül segíti a 18-35 éves korosztályt magyar identitása megélésében.

Bécsben kétszer is rendeztünk 1956-os megemlékezést. Először 2022-ben, ekkor a Collegium Hungaricumban egy generációkon átívelő pódiumbeszélgetést filmvetítés követett. 2024-ben, együttműködve olyan diákszervezetekkel, amelyek a Bécsben tanuló magyar diákokat karolják fel, irodalmi estet tartottunk. Lazább programként többször szerveztünk kocsmakvizet, valamint magyar vonatkozású városnéző sétákat. Az ausztriai EMIT programjainak talán csúcspontja a felújított osztrák parlament meglátogatása volt. Itt nemcsak plenáris ülés szemtanúi lehettünk, hanem Nikolaus Berlakovich képviselő úr is fogadott, akivel a magyar népcsoport oktatási rendszeréről és nyelvhasználatáról beszélhettünk.

Hágában a Magyar Nagykövetséggel együttműködve az utóbbi években több alkalommal is olyan előadást szervezett a helyi EMIT (MaFi – Magyar Fiatalok), ahol Hollandiában dolgozó magyarok meséltek különleges munkahelyeikről. Ez nem csak a magyar nyelvhasználat hasznára vált, hanem a sok esetben még a pályaválasztás előtt álló fiataloknak egészen praktikus segítséget is jelentett. Így például betekintést nyerhettek abba, hogyan telik egy nagykövet napja, hogyan lehet álláshoz jutni a Shellnél, mivel foglalkozik pontosan egy hulladék újrahasznosítási szakember, milyen a pszicholó-

gus pálya, vagy éppen a hágai Nemzetközi Büntető Törvényszék jogászaként dolgozni. Természetesen Hollandiában is voltak kikapcsolódásra szánt programok, így volt például falmászás Rotterdamban vagy séta a hágai tengerparton.

A zürichi EMIT-es fiatalok az elmúlt három évben többször is rendeztek magyar bulit. Ezenkívül sportos rendezvényeik is voltak, ahol a magyarság jegyében például kajak-kenuztak. Hogy mennyire jól összeegyeztethető egy ifjúsági szervezet vagy tagozat a helyi központi szövetséggel, azt mégis egy másik példa mutatja, szintén Zürichből: EMIT-es fiatalok nyitották meg a Svájci Magyar Ház immár hagyományossá vált, évtizedek óta létező Magyar Bálját. Ezt hívják ma nyerő-nyerő helyzetnek, hiszen ez nemcsak az idősebbeknek jött jól, hanem a fiatalok számára is óriási lehetőség, de egyben segítséget is jelentett egy már létező komoly eseményen részt venni.

Nem utolsósorban, talán a legörömtelibb hír, hogy 2025. május 31.-e óta az EMIT bontogatja szárnyait Angliában is. Londonban, a Liszt Intézet – Magyar Kulturális Központban szervezetünk először rendezett Ifjúsági Napot. Hasonlóan a többi helyszínhez a brit fővárosban is, a közösségi médián való komoly toborzásnak köszönhetően, több tucatnyian vettek részt a színes programon. Az új barátok szerzése, akiket mind a magyarságuk köt össze, könnyen ment, hiszen ismerkedős játékok mellett a néptánc, egy kocsmakvíz, meg egy kihagyhatatlan gulyásleveses ebéd is olykor szakmai beszélgetésre is ösztönözte a résztvevő fiatalokat.

Az EMIT előtt még hosszú út áll, hiszen egyelőre csak néhány nyugat-európai városban/országban működik. A cél egyértelműen az, hogy együttműködve a helyi központi magyar szervezettel minél több helyen megszülessen egy ilyen, kifejezetten a 18–35 éves korosztályt megszólító közösség. Ezen fogunk dolgozni. Ezzel együtt büszkék vagyunk első három évünkre, amelyen keresztül több száz magyar fiatal megszólítottunk a diáspórában, kortársaikkal együtt segítve őket anyanyelvük, kultúrájuk, identitásuk megélésében.

BÖLCSKEY-MOLNÁR DÁVID EMIT-elnök

LENCSES KÁROLY

Jereván

Volt egy pad
ahol a mosolyod rám legyeztet
volt egy hely
ahol a lombok árnyéka
túrt szelíden
összenevettünk
a meleg szél az idő képébe fújta
halhatatlanok vagyunk
rügy az ágon
és azután lehullt lombot túrt
a szűk utcán
és azután és azután
könnyecsepp eső hullt
de addig nem halok meg amíg
... a mi titkos nyelvünkön nem
szólíthatlak

Kétnyelvű oktatás: Alsóőr

A burgenlandi kétnyelvű általános iskolák, így az Alsóőri Kéttannyelvű Általános Iskola is, fontos szerepet játszanak a kisebbségi nyelvek megőrzésében és a többnyelvű nevelésben. Példaértékűen működtetik a német-magyar kétnyelvű oktatást, amelynek középontjában az immerzív, azaz nyelvi „belemerülésen” alapuló tanulás áll.

Lényege, hogy nem váltogatjuk egy-egy órán, illetve napon belül a két nyelvet, hanem előre meghatározott napokon (esetleg félnapokon) csak egy nyelvet (vagy a németet, vagy a magyart) használunk.

Azért nevezzük oktatásszervezési formának, és nem módszernek, mert ugyanúgy kétnyelvű oktatás zajlik, mint korábban, a módszerek sem mások, csak adott időintervallumban nem váltogatjuk a nyelvet, hanem „belemerülünk” abba. A „német napokon” csak németül, a „magyar napokon” csak magyarul dolgozunk, illetve minden egyéb kommunikáció is az adott nyelven történik. Ettől csak „vészhelyzetben” térünk el.

Az éves terv és az órarend összeállítása eszerint történik.

Nem ismétlésről van szó, adott tananyagot nem kétszer (mindkét nyelven) tanítunk, hanem a tudatos tervezésnél figyelembe vesszük, hogy mely anyagrészeket melyik nyelven akarjuk közvetíteni.

A magyar nyelv hangsúlyosan jelen van, biztosítva a nyelvi és kulturális egyensúlyt.

Az immerziós oktatás lényege, hogy a tanulók nem elkülönülten tanulják a nyelveket, hanem azok integráltan jelennek meg a tanulási folyamatban. A tanórákon mindkét nyelv szerepel, ami különösen a környezetismeret, testnevelés, művészet és ábrázolás, ének-zene tantárgyaknál sok lehetőséget ad a nyelvgyakorlásra. Így a gyerekek már kisiskolás koruktól kezdve természetes módon mozognak a két nyelv között, ami jelentősen erősíti nyelvi tudatosságukat és alkalmazkodóképességüket. Az immerzív oktatás legnagyobb előnye már az első osztálytól az, hogy a tanulók különösebb erőfeszítés vagy állandó tudatosítás nélkül sajátítják el az új nyelvet – mintegy mellékesen, a tanórák során.

Amíg például matematika-, testnevelés- vagy környezetismeret-órán vesznek részt, idegen nyelvű szakszavakkal találkoznak, amelyeket az ismétlés és a gyakorlati alkalmazás révén sajátítanak el. Mivel az általános iskolai tanító ügyis minden munkalépést előre bemutat, a gyerekek számára az értés sem jelent nehézséget. A tanító sok mindent mimikával, gesztusokkal és rámutatással is kiegészít – de soha nem fordít –, így a gyermek a magyar nyelvet fokozatosan, a helyzetkörnyezet alapján érti meg és építi be saját tudásába.

Ez a nyelvelsajátítás legtermészetesebb módja, amely ugyanúgy működik akár első, akár második vagy további nyelvről van szó. Az immerzív nyelvtanítás ezért minden másnál gyermekközpontúbb, mivel a tanulás kezdettől fogva örömteli, motiváló, és általában teljesítménykényszer nélkül történik. Tudományosan bizonyított tény, hogy

így jelentősen magasabb nyelvi szint érhető el, mint a hagyományos idegen nyelv-oktatás során. Az ilyen módon tanuló gyermekek általában magasabb szintű nyelvi kompetenciát alakítanak ki – még az anyanyelvükön is.

A pedagógusok felkészültsége kulcs szerepet játszik: kétnyelvű tanítók dolgoznak együtt, közösen tervezve az órákat és a projektnapokat. A tananyagokat úgy választják ki, hogy mindkét nyelvben gazdag szókinccsel és tantárgyi tartalommal találkozzanak a tanulók. A kétnyelvűség nem csupán nyelvtanulási cél, hanem identitásképző elem is: az iskola erősíti a magyar nemzetiségi közösséghez való tartozás érzését, miközben a német nyelv elsajátításával a tanulók nyitottabbá válnak az osztrák és európai kulturális tér felé.

A projektalapú tanulás a kétnyelvű oktatás szerves része. A tanulók például magyar- vagy németnyelvű plakátokat készítenek környezetvédelmi témákban, vagy kétnyelvű előadásokat tartanak az iskolai ünnepeken. Az ének-zene és a drámapedagógia különösen alkalmas terepe a kétnyelvű kifejezésnek: német és magyar dalokat, népmeséket dolgoznak fel együtt, ami nemcsak nyelvi, hanem érzelmileg is erősíti a közösséget.

A szülők és a helyi közösség támogatása szintén meghatározó. Az iskola rendszeres párbeszédet folytat a családokkal, akik aktívan részt vesznek a kétnyelvű projektekben, ünnepeken és kiállításokon.

A Burgenlandi Oktatási Igazgatóság módszertani és tartalmi iránymutatásai segítik az intézményt a kétnyelvű nevelés színvonalas megvalósításában, figyelembe véve a tartomány népcsoporti sokszínűségét.

Az immerzív oktatás próbálja biztosítani, hogy a tanulók magas szintű nyelvtudással, interkulturális érzékenységgel és nyitottsággal rendelkezzenek. Az Alsóőri Kéttannyelvű Általános Iskola olyan környezetet teremt, ahol a gyerekek nemcsak két nyelven tanulnak, hanem két kultúrában élnek – ez pedig gazdagítja őket emberként és felkészíti őket a jövő soknyelvű „nagyvilágára”.

SZABO GABRIELE BED
VS-UNTERWART, AT

BÉCSI NAPLÓ

Nyugat-Európa egyetemes
magyar nyelvű lapja

olvassa – terjessze – támogassa

www.becsinaplo.eu

Új postafiók címünk:

A-1010 Wien, Pf. 58

IBAN: AT572011100000446793

Kérjük jelezze címváltozását!



BETHLEN GÁBOR
Alap

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppen-
förderung des Bundeskanzleramtes

NEVELÉS – OKTATÁS

Egymástól tanul tanár és tanuló

– Egy tanár töprengései –

A tanításhoz mindenki ért. Közelít- sen hozzá több irányból. A szülői irány az, ami legközelebb áll a nebulóhoz. A tanáré a másik, aki kettőjük között lehet. Van egy társadalmi irány, ami a társadalom elvárását jelenti, az oktatási struktúra kialakítását, a tanítandó anyag és tárgyak körének kijelölését: azt az elsajátítandó anyagot, aminek diák és tanár egyaránt meg kell, hogy feleljen. Mindezek együttműködése/ együttthatása nélkül fabatkát sem ér az egész kísérlet, az, hogy érzelmileg és értelmileg jó útra vezessük a „közös” gyermekeket.

Ez az egyensúly törik szét, válik porrá napjainkban. Az úgynevezett információs társadalom kártékony hatása, az úgynevezett korlátok nélküli szabadság, az egyoldalú jogok nevében. A jogok és kötelességek egyensúlyának felbille- nése korában.

S az írásbeliség háttérbe szorulása sem segít, a Gutenberg-galaxis lerom- bolása.

S mindezek szorításában az érze- lemhiány, a jólét illúziója (amely anya- gi inkább, mint szellemi) elringat ben- nünket abban a feltételezésben, hogy minden rendben van. Hogy a látványos technikai fejlődés elhozza a kiegyensú- lyozott emberi fejlődést is.

Az elmúlt néhány évtizedben hatal- mas változások történtek a magyar ok- tatásügyben. Megnőtt az állami szerep, az önkormányzati elsovadt, átalakult a szakképzés rendszere. Létrejöttek ok- tatási központok, csökkent az önigazga- tásé, az igazgató önállósága szinte tel- jesen eltűnt. A felsőoktatási rendszer átalakításáról most ne essen szó, ta- pasztalataim a középfokú oktatásból valók.

Járt ez előnyökkel, hátrányokkal, a nyugati példák átvételének sok jó ho- zadéka is volt. S mivel az oktatás stra- tégiai ágazat, természetesen a politikai küzdelmek színterévé is vált. Valós és ál érdekvédelmi szervezetek perfor- manszai tolták el a problémákat a poli- tika világába. Küzdelem a tanárok/ok- tatók megbecsüléséért, ami számukra elsősorban anyagi megbecsülést jelen- tett. (Itt halványan meg kell jegyezni: az elmúlt évek fizetésemeléseai jócskán emeltek az anyagi megbecsülésen.)

Ezt még a középfokú oktatásban a Nemzeti Alaptanterv bevezetése is meg- fejtette, ami újabb alkalmat teremtett arra, hogy politikai küzdelmek szín- terévé silányítsák (próbálják azzá ten- ni) az iskolákat. Pedig természetesnek kell venni, hogy az állam kijelöl bizo- nyos sarokpontokat, megtanítandó ismereteket, de a vita inkább arra haja- zott, hogy kik állítsák össze és kik nem a kötelezően tanítandó ismeretek listá- ját. S hogy személyükben lehessen tá- madni őket.

Végül papíron működik minden. Csak az elvesztegetett évtizedek alatt elfelejt- tették megtanítani írni-olvasni a gyer- mekeket, s a felsőbb osztályokban az alapok hiánya odáig vezetett, hogy a ku- darcok súlya alatt, a folyamatos siker- telenség miatt már közömbössé-közö- nyössé váltak a tanulók, s a kütyük lát- szat világába menekültek. S az amúgy is korlátozás nélküli információzuhatag,

információmanipuláltság beszippantja őket, s a személyes kapcsolatok elsilá- nyulnak. Megváltozik a tanár-diák vi- szony. A tanár fél a gyermektől, a gye- rek tárgynak tekinti a tanárt, a szülő sa- ját kudarcaiért is az iskolát, a rendszert hibáztatja, s az elhárítás és az áthárítás minden szinten működik.

Persze mindez túlzás, de egy sze- mélyes jegyzet keretében ennyi túlzás megengedhető, hogy rájöjjünk: az em- beri kapcsolatokat kell visszaállítani, és a normalitást megpróbálni helyreál- lítani. Elsőként a társadalom normális rendjét. Közben a családi viszonyok is alapjaiban változtak meg, s magányos a gyerekek zöme otthon is, az iskolában is. Zár mindenki, s szinte reménytelen a küzdelem, hogy a család minta legyen.

Negyven éve tanítok, s nevelek, s val- lom, hogy az irodalom, a magyar nyelv szépségébe kalauzolás a legjobb esz- köz arra, hogy érzelmileg és értelmi- leg egyensúlyba kerüljön úgy 18 év tá- jékára az ember. S a siker, amikor kézbe vesszük az érettségi bizonyítványt, kö- zös siker kell, hogy legyen. Hogy mind- ketten érezzük, tanultunk egymástól, és megértünk arra, hogy jobbak le- gyünk.

Jöjjön néhány „filmkocka” az elmúlt időszakból, hátha a mozaikból össze- áll valamiféle „tanulmány”. S hátha kom- munikáció helyett a beszélgetés kapja a főszerepet az iskola falain belül és kí- vül is.

E tétova jegyzethez néhány mozaik szolgáljon illusztrációul az elmúlt évek- ből, hátha érthető, hogy így a hetedik ikszet betöltve mégsem látom olyan re- ménytelennek a tanár-diák kapcsolatot.

1. A bizonyítványosztás után állunk a folyosón, s jönnek sorban a fiúk (az idén fiúosztályban érettségiztettem), s nyújtják a kezüket, s mondják, hogy köszönöm. Többen szégyenlősen meg is jegyzik: maga nélkül ez nem sikerült volna így. S hiába mondom, hogy ez az a pillanat, amikor minden összegződik, s a teljesítmény érdekében kettőnk mun- kája sikerré kovácsolódik. S hogy ez az ő sikerük elsősorban.

Hiába, mert tudom, s tudjuk, hogy a dicséret, mint kötőanyag, egyre ritkább a mai iskolában, ahol megérinteni sem szabad a tanulót, ahol a távolságtartás kötelező. Ahol egy jó szó sem hangoz- hat el, mert az már sérti a szabadságot.

2. - Hogy van tanár úr? - hangzik el a kérdés naponta a folyosón. - Jól alud- tatok? Mikor keltetek, reggeliztetek? – kérdezem én, s kiteszem az asztalra a hét végén megmaradt pogácsát, ami öt percen belül eltűnik. Majd ezután jöhet Berzsenyi, akiről úgy is el lehet beszél- getni, mint egy vívódó emberről, mint egy rossz tanuló soproni diákról. S nem is sejtik, hogy róluk van szó.

3. - Ugye mi sokkal rosszabbak va- gyunk, mint azok, akiket korábban ta- nított? – kérdezte pár évvel ezelőtt vá- ratlanul az egyik 18 év körüli fiú. Meg- ütött a kérdés, s néhány másodperc kellett a jó válaszhoz. – Nem hinném, csak mások vagytok – mondtam.

Akkor már tudtam, hogy édesapja ne- veli, hogy több pótanya is megfordult a családban. Pedig nem akartam tudni. Hiszen, ha az elektronikus napló ada-



taira nézek, csak egy nevet látok, egy születési évszámot, s egy elérhető ne- velőszülői telefonszámot.

4. Késett a 17 éves leányka, sírva lép be a tanterembe. Megdöbbenek, s re- flexszerűen kérdezem meg a sírás okát. Kihív a teremből, s az üres folyosón mondja, hogy megcsalta barátja. Vég- telen sajnálat önti el a szívemet, s této- vaság is, hogy ezt miért egy idős férfi tanárnak kell elmondani. Sejttem. Mert valami okán olyan bizalmat érez irán- tam, amit mások iránt nem. Pár másod- perc, s elkezdem vigasztalni, azt mon- dom, meg sem érdemli, hogy ilyen ba- rátnője legyen. Legyen büszke, és ne alázkodjon meg. Látom, hogy jólesik az, amit hall, talán még soha nem mondta neki senki, hogy ne adja föl női méltó- ságát.

Néhány mozaik, az elmúlt egy-két évből, amelyek az érzelmekeket elutasí- tó magatartásra vallanak, arra, hogy a személyes kapcsolatok mellőzése, az érzelmentes viselkedés vált követel- ménnyé, mert, ha a tanár közel kerül a gyermekhez, az problémát jelent, táma- dási felületet biztosíthat.

Pedig a szeretet, a bizalom az a ha- barcs, amely összetartja a tanár-diák

kapcsolatot is. Ez mosódott ki a tanítás- ból. S a felismerés kézenfekvő választ szülhetne: beszélgetni kell a gyerekek- kel. S ők is csak akkor kezdeményeznek, ha nem állandó elutasítással találko- znak.

Bátornak kell lenni, elfogadni a köze- ledést. Bátran kell szeretni őket. S a bi- zalommal soha nem visszaélni.

Negyven év alatt nagyot fordult a vi- lág. A tanításhoz mindenki értett akkor is és ma is. Ez az a teher, amivel a tanár- nak együtt kell élni.

Míg ez a tétova jegyzet készül, egyik leányosztály néhány tagja jelentkezik. Időpontot egyeztetnek, mert szeret- nének meglátogatni egy délután ben- nünket feleségemmel együtt, hogy a kertben sütögezzünk, beszélgezzünk egy kicsit. Hallották, hogy minden év- ben jönnek hozzánk végzőseink, itt bú- csúznak el egymástól. S mivel később már nem én tanítom őket, ez a búcsú nekik is „jár”. Ki is térhetnék a meg- tiszteltetés elől, de nem teszem. Kell ez nekik is és nekem is.

Mert csak így tapasztalhatom meg azt, hogy mégis van remény.

BÖRÖNDI LAJOS

PÁLYÁZAT

A Bécsi Napló Irodalmi Pályázatot hirdet:

Itthon vagy Otthon? – címmel

A Bécsi Napló negyvenhat éve szol- gálja az ausztriai, nagyobb körben pe- dig a Nyugaton élő magyarságot infor- matív közéleti, irodalmi, művészeti és szórakoztató tartalmakkal. A szűk fél évszázad alatt több esetben fordultunk olvasóinkhoz. Ezúttal a fiatal nemze- déket szólítjuk meg, azzal a szándék- kal, írják meg azt a világot, amelyben élnek: Hol és hogyan érzik magukat? Mennyiben és merre érzik magukat inkább otthon-itthon? A pályázat címe egyúttal tárgykörét is jelzi, kötetle- nül-kötötten.

A pályázat témája:

Itthon vagy Otthon?

A pályázat fő célja bemutatni, fel- tárni, hogy a felgyorsult kétezer hú- szas években mit jelent fiataalként élni Ausztriában, ill. diszpórában, Milyen szerepet játszik az ingázás?

A pályázatra rövid novellákat, esz- széket, tárcákat várunk maximum 5000 karakter terjedelemben.

A pályázatra 35 év alatti fiatalok írását várjuk.

A Pályázat beküldési határideje 2025. december 30.

A pályázatokat felkért zsűri bírálja el.

A pályázat díjazása

- helyezett: 300 euró és megjelenés a lapban,
- helyezett: 200 euró és megjelenés a lapban,
- helyezett 100 euró és megjelenés a lapban.

A pályázati anyagokat a becsi-naplo@aon.at email címre vár- juk!

SZERKESZTŐSÉG

Kétnyelvű oktatás: Muravidék

1995-ben szembesültem először a muravidéki kétnyelvű oktatási modell igencsak nyilvánvaló ellentmondásaival, amiről 1996-ban írtam meg *Gondolatok a szlovéniai Muravidéken alkalmazott kétnyelvű oktatási modellről* című tanulmányomat. (Megjelent 1998-ban, Győri-Nagy Sándor *Kétnyelvűség* című folyóiratában, ill. a lendvai *Muratójban*, 2018-ban pedig az egyesületünk gondozásában kiadott kötetben: *Adalékok a muravidéki magyarok kultúrájához*. (Interneten: <https://muravidek.eu/wp-content/uploads/2020/09/boritoval-Adalekok-a-muravideki-online.pdf>)

A kívülről jobbra téves elképzelései lehetnek erről az oktatási modelltől. Lehet, hogy többen még a térképen is elbizonytalanodnának, merre keressék a Muravidéket, ahol párthatározatra még 1959/60-ban kezdték meg ezt a „kísérletet”. Tudományosan egyáltalán nem, csak propagandaeszközökkel készítették elő, és mindmáig tartó „kísérlet” ez – a Tenger-melléken megmaradt olasz iskolákkal ellentétben –, amely a Muravidék kétnyelvűnek megállapított területén megszüntette az egynyelvű szlovén és magyar iskolákat. Ugyanakkor mindenkinek kötelezővé tette a kétnyelvű oktatást, amelyenél – és ez a „világra szóló újítás” – a magyar- és szlovénórák kivételével minden tárgy oktatása a pedagógus kedvétől (ill. nyelvtudásától)

függően hol szlovénul, hol magyarul folyik, ugyanazon a tanórán belül is változtatva a nyelveket, de „természetszerűleg” (természetes asszimiláció!) inkább szlovénul, a százalékos arányra vonatkozó, eleve megkérdőjelezhető előírásokat be nem tartva. Nyilván hasznos, ha egyre több magyar tanár kerül a kétnyelvű területre, de a rendszer fenntartásához olyan tanerőkre lenne szükség, akik – a „természetesnek” vett szlovén mellett – nemcsak bizonyos szinten „beszélnek” a magyar nyelvet, hanem képesek feladatuk kifogástalan ellátására is.

Szlovénia önállósodásáig hivatalosan ez a modell volt a magyarok „megmaradásának záloga”, mindennemű kritika tabutémának számított, de később sem illett, adott esetben ma sem illik kételkedni a modell pótolhatatlanságában. Ugyanakkor Kolláth Anna nyelvészprofesszor, a Maribori Egyetem Magyar Tanszékének korábbi vezetője is kimutatta, hogy a sokféle kétnyelvű oktatás közül ez a modell olyan, ami a mára már mindössze 4–5 ezer főre csappant muravidéki magyar közösség további asszimilációját eredményezi.

A szlovének közül sokan jelenleg is teherként értelmezik a kétnyelvű oktatást. 1968-ban Lendva községben 681 (szlovén) szülő írta alá a kétnyelvű oktatás elleni beadványt, 1996-ban három szlovén szülő tette ugyanezt. Az Alkotmánybíróság mindkét

esetben elutasította a petíciót, de korántsem egyhangúan. Az Országos Tanács kérelmére indított alkotmányossági vizsgálati eljárásban az Alkotmánybíróság 2023. május 18-án úgy határozott, hogy a kétnyelvű oktatás a szlovén nemzeti kisebbségvédelmi rendszer egyik fontos elemének tekinthető. A döntés most sem volt egyhangú.

Érdekes fejleménynek tekinthető, hogy újabban igen sok tanulót visznek át Magyarországról a muravidéki kétnyelvű iskolákba, leginkább a kisebb, egyenként 70–80 tanulóval működő intézménybe: Dobronakra, Göntérházára és Pártosfalvára. Az 1. számú Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola, ahova még mindig több száz tanuló jár, ebből a szempontból kevésbé releváns kérdés. 2018-ban pl. a pártosfalvi iskola 9 elsőse közül 8-an Magyarországról jártak át. Nyilvánvalóan javul ezáltal a magyar nyelv helyzete a muravidéki kétnyelvű iskolákban, kár, hogy a magyarországi hatóságok nem kísérik kellő figyelemmel ezt a jelenséget. Az érintett magyarországi szülők az előnyösebbnek tartott feltételek – pl. az iskolák jobb felszereltsége, színvonala-sabb idegennyelv-oktatás, magyarországi szempontból a szlovén idegen nyelvi többség – miatt vállalják a gyermekeik utaztatásával járó költségeket. A Szlovéniában és Magyarországon létező iskolabusz-hálózat valahogy képtelen leküzdeni a szigorú ér-

telemben már nem is létező államhatárt, míg pl. örömmel állapítható meg, hogy a szlovén bibliobusz régóta képes e Rába-vidéki szlovén települések meglátogatására.

Említett szülők látóköréből értelemszerűen kiesik (a bevezetésként idézett lendvai Népujság-cikk sem tér ki erre), hogy hosszú évek óta hiányzik a magyarországi szaktanácsadó a muravidéki kétnyelvű iskolákból (a szlovén szaktanácsadó viszont jóval tágabb hatáskörrel és folyamatosan tud dolgozni a Rába-vidéki szlovén nemzetiségi iskolákban). A fentebb felsorolt három kisebb muravidéki iskolában, ahol a magyar nyelv helyzete viszonylag stabil, ez a szaktanácsadó-hiány részben a magyar nemzetiségű tanulók többsége miatt – amit a Magyarországról átjáró magyar anyanyelvűek csak erősítenek – sokkal kevésbé hátrányos, mint a nagyobb lendvai iskolában. Igaz, hogy a (már alig létező) határ mindkét oldalán küzdenek a tanulóihiány ellen, de ha az illetékesek belátnák, hogy a magyar kultúra megmaradása szempontjából fontos tényező a magyarországi tanulók muravidéki iskolákba járása, akkor az iskolabusz is részt tudna venni – máris – a gyerekek szállításában, talán egyre több tanulót íratnának be ezekbe az iskolákba, még inkább, javítva ezáltal a magyar nyelv helyzetén a muravidéki kétnyelvű iskolákban.

RUDA GÁBOR

Könyvek, melyek bevisznek a málhásba

Ki kellene nyomoznom, hányadik vagyok a sorban, aki nem mondja a végén: ezennel megnyitom.

Ki kellene mondani Győrben, hogy szinte bizonyos, hogy Miskolcon 1929-től valakinek minden ünnepi könyvheti megnyitó ceremóniájában valamilyen formában el kell mikrofonoznia: könyvünne-pünk megszervezését **Supka Géza** kezdeményezte Miskolcon, 1927-ben, s hogy azt ennek köszönhetően 1929-től minden évben meg is rendezik. **Ki kellene nyomoznom, hány győri könyvhétnyitót zajlott le anélkül, hogy valaki** valamilyen formában el ne mikrofonozta volna, hogy a városban 1929-ben a nulladik könyvhetet tartották, s hogy azt 1930-tól rendezik meg elmaradhatatlanul itt is. Azt is, hogy hány karakteres, milyen jóhosszú, vagyis milyen jórövid egy ünnepi könyvheti megnyitó beszéd. Illenék belőni magam, mint Tompa, arany középre.

A két településen, ahol életvitel- és életvitelszerűen élek, Hernádkakon és Berekfürdőn, se könyvhét, se könyvnapok, de a már mindkettőn általam szervezett, könyvhét-re eső programjaikon „rittig” nem mondtam el a Miskolc-kezdeményezőst. Innentől azonban „rittig” fontolóra veszem ezt is, és a győrnuladikast is. Pontosítanom kell: hiszen a legelső könyvhét részese volt hivatalosan Berekfürdő is, azáltal, hogy az 1929-es, több vidéki városban tartott rendezvény által e Karcaghoz tartozó településrész is bevonódott. Na, jó, ennyi erővel könyvhét kezdettől fogva a Spitzbergákon is van.

„Rittig”, megint aláhullámhúzza. Ja, hogy richtig? Na de azalatt is ott a hullám.

Felém temetkező, gyerekkori szíjjelhal-lások, főleg dalszövegekből: hány, de hány ilyen, élethosszan megmaradt jószöveg.

A Régi csibészek egy sora nekem örökké „rézi frippézek, aztán tovább mennek” marad. Válhat éntőlem az a „rézi frippézek”

később „nézik, mit nézek”-ké, az már úgy nem otthonos. Hány, de hány ilyen gyerek-kori, éjjelhalászott, dalszöveg-erejű könyv. Juj, de helytelen: égetni valóan rossz. Na de a gyerek, ha az, akkor jobb? Sok-sok könyv-nek talán nem kell, hogy erősebb ereje legyen: némelykor *elég is*, ha szavai a jóindulat tövéről fakadnak. Igenis, kellene a szíjjelhallások, maradandó kárt tén nem tudnak okozni.

Berekfürdő könyvhétre eső programnapján, a Kinizsi Pált ábrázoló szobor előtt élvezettel lehet hallgatni a Toldi erejét dicserő idegenvezetőt, hogy az milyen könynyedén malomkövezik. Mert könyvhéten minden más, könyvhéten a malomkő nehezén lehet a hangsúly. Vagyis Kinizsin, könnyedén.

Ha Hernádkak könyvhétre eső programnapján, a Vidám Páva Tompa Mihály Kultúrkert és Alkotóház szabadtéri, „rittig” rozsdállni hagyott szobrainál állók felajánlják, hogy majd ők szívesen lefestik azokat, nyitott szívvel kell fogadni az adományt, ahogy Kinizsi is jó Toldinak, mert a jóindulat tövéről fakad az is. Nem kell mindig élből beleállni a könyvek nyilvánvaló tévedéseibe sem. Egy-egy jóindulatú, aranyozott lapélű, tompának hitt könyv is megsebezhet olykor. Pusztá jóindulatból. Tartsa fel a kezét, aki nem értelmezett rosszul valamilyen dalszöveget. Lehet, nincs az rosszul értelmezve. Csak másként van rézifrippézelve.

Ahogy a Győri Szalon közelmúltban megjelent interjújában is elmondom, a 2000-es évek elején életemben először úgy kerültem e városba, hogy Budapestről Miskolcra tartottam volna, de egy Győrbe induló, rossz vonatra szálltam. Aztán rögvést helyesbítettem, nem rosszra, csak másra. Győr az a más hely, ahol elmondhatom, hogy hamis alak-másom, hamis alakmásom, Imola vég-re szóba áll velem.

Imola nevében rendeltem a minap újabb csomagot. Használt könyv, írja számlájára a könyveket másodkézből az interneten eladó cég. Pedig a könyvek között, ezúttal háromról van szó, csak egy a használt, a másik kettő érintetlensége szembeötlő, feltűnő tisztaságuk láttán bizonyos, hogy nemhogy olvasásra, de még bútort kiegyensúlyozó ékeknek, rézifrippézek-lemezborítót kisimító nehezeknek, egy Kinizsi álnévű Toldi tizenharmadik énekének sem voltak, lettek volna bárhol hasznosak. A berekfürdői Fodor József úton bontom a használtkönyves csomagot, a könyves málhát, a könyvek már megint bevisznek a málhásba. Fontos az út, hogy Fodor József. A Fodor Józsefig vezető út.

A csomagnak köszönhetően ma Keresztes Ágnesen, Fecske Csabán, Remenyik Zsigmondon is keresztül vezet rajta, hozzá az út. Keresztes Ágnessel lehet, hogy már 2002-ben, első berekfürdői írotábori részvételem idején, majd ugyanabban az évben, első bereki könyvem bemutatóján találkoztam, ahol Fecske Csaba is közreműködött. A találkozások innen, ahol ezt jegyzem, lévonallas átellenben mindössze kábé kétszáz méterre történhetek meg; bár, hogy egy élő klasszikust, Serfőző Simont idézzek, erre nem mernék megesküdni.

A szép, tiszta, senki által semmire, sosem használt Keresztes-könyv a málhában most Fecske Csaba miatt fontos: e kötetben szerepel egy Fecske Csabával azonos című vers, a *Mese*. A *Mese* című Fecske-vers lesz mottója az általam a Spanyolnátha égíse alatt kiadott utolsó, Serfőző Simonnal együtt még Csaba életében szerkeszteni kezdett Fecske-kötetnek. Keresztes Ágnes *Meséjében* „A szerelemnek békabőre van; öreganyámnak szólítom magam; hol voltam, hol nem” – ej, de szépen ki van szedve ez a szedte, a vette, a terem, a tette. Fecske meséjében „Lábnym a hóban / kusza tétova írás / testmeleg mese”.

A málhá másik, korábban nem olvasni használt kötete egy Remenyik Zsigmond-mű, felvágatlan lapokkal. Sosem olvasok ennyit és úgy tőle, ha nem épp Hernádkak és Berekfürdő között félúton, és főúton van a Remenyik Zsigmond Emlékház – köszönöm, Dormánd! A használt az egy Fodor József-kötet, dedikált példány. Fodor Józsefnek dedikálva külön Spanyolnátha-antológia szól majd, a *Fodor Józsefek út*, az eljövendő Győri Könyvszalonn mutathatjuk be – köszönöm e megtisztelő könyvheti és az elkövetkező, könyvszalonnos hívást, Dr. Horváth Sándor Domonkos!, s köszönöm az antológia-bemutatást, a leendő kötetben írásával is szereplő beszélgetőtársnak, Jánosi Zoltánnak.

Fodor igencsak ellentmondásos személyiség. Átáll a sötét oldalra, s Fecske Csaba nem megbocsátó. Majdhogynem a Spitzbergákra küldi.

Ez a hármas könyvmálha is szívdonor. Nem nevezném agyhalottnak azt a gazdát, aki rászorul, hogy aprópénzzé tegyen könyvvagyonából. Érthető okai bőven vannak. Annak nincs, hogy közel tízezerért veszem meg egy Berekfürdőre jó pár éve dedikált saját könyvemet. Vagyis van, s ennyiből ugyan már egy bálnavadász napijegyet is adhatnak a Spitzbergákon, de azidőtájt találkozhattam a berekfürdői írotáborban a Hangraforgóval, s a kötetet be tudom tenni a helyi Vidám Pávai Művészeti Értéktárba. Ahová innen is málházok könyveket.

Mások majd nézik, mit nézek. Vagyis rézifrippéznek, aztán tovább mennek. Kíváncsi, kerülhessen útjukba sok jó könyv, málhájuk hazafelé lehessen jó nehéz.

Mit is akartam még mondani? Azt talán nem, hogy ezennel megnyitom.

VASS TIBOR

* Vass Tibor Kassák-, Szabó Lőrinc- és József Attila-díjas költő beszéde a győri Kisfaludy Károly Könyvtárban, a 96. Ünnepi Könyvhét megnyitóján, hangzott el.

LAUDÁCIÓ

Bem apó magyar krónikása

Kovács István 80 éves

Úgy emlékszem, Kovács Istvánnal először az 1971-es varsói Norwid-konferencián találkoztam, bár levelezni csak pár évre rá, 1974-ben kezdtünk. Ritkán fordul elő, hogy két különböző korú magyar polonistát, más szóval a lengyel irodalom kutatóját ugyanaz az író, vagy költő érdekelje – ez esetben Cyprian Norwid, a 19. század egyik legmodernebb, de egyben legnehezebb költője Ő volt az, aki „Gyász-rapszódia Bem halálára” című versével felkeltette a fiatal Kovács István érdeklődését, én pedig eddigre már két, angolul írt Norwid-tanulmánnyal tettem le a garast az élete nagy részét emigrációban töltő lengyel költő és grafikus terjedelmes életműve mellett, akiről angolul monográfiát is írtam a New York-i Twayne kiadónak.

Kovács már 1973-ban kiadott egy kötetnyi verset és mint polonista, hamarosan történészként is bemutatkozott. Fő témájának az 1848–49-es szabadságharcot választotta, annak is lengyel résztvevőit: a lengyel légió harcosai mellett, Bem „apó”, azaz Bem József tábornok szerepét méltatta. Több ezzel foglalkozó könyve jelent meg, ezek közül „Bem József. Az örök remények hőse” című művét nem csak magyarul, lengyelül is többször kiadták, vezető helyen szerepel minden lengyel bibliográfiában. De később Kovács arra a rendkívüli feladatra vállalkozott, hogy megírja a lengyel-magyar események és kapcsolatok teljes történetét, Árpádtól és Mieszko királytól napjainkig, ennek a két kötetes „A barátság anatómiája” (Széphalom, 2007-09) c. nagy műnek a lengyel kiadására ugyan várni kellett jó pár évet, de Daniel Warmuz krakkói fordítónak köszönhetően a szépen illusztrált első kötet 2022-ben megjelent és úgy tudom, nyomdában van a második is. Ez az első kötet Balassi Bálint halálával végződik és Kovács (valamint fordítója) szakirodalmi tájékozottságát dicséri, hogy a lengyel kiadás már számot ad az elmúlt évek Ba-

lassi-kutatásának fontos eredményeiről.

De, mint polonista, Kovács István a jelenben is él, nem fordult el a huszadik és huszonegyedik századtól, már 1992-ben kiadott egy kötetre valót a lengyel filmről (Robogás a nyárban), két évre rá pedig egyet az újabb kori lengyel történelemről, Pilsudski marsalltól a Szolidaritás-mozgalomig. Közben egyetemi katedráját a rendszerváltás után négy évre felcserélte egy varsói kultúrattaséi poszttal, majd 1999 és 2003 között egy magyar konzuli hivatallal, amit Krakóban töltött el családjával. A lengyel nyelv és kultúra szeretetét sikerült továbbadnia lányának, Orsolyának, aki ennek köszönhetően lett a huszonegyedik században megbecsült magyar nagykövet még egy olyan időszakban is, amikor a magyar külpolitika érthetetlen Putyin-imádata aláásta és szinte teljesen lerombolta a két nemzet közötti hagyományos barátságot.

Bár sohasem beszélünk napi politikáról, azt hiszem, ismerem István világnézetét: az liberális-konzervatív, olyan, amilyet régebben „szabadelvűnek” mondtak. Nem is nagyon lehet más egy olyan embernek, aki Bemet tekintette példaképnek, azt a kis tábornokot, aki szabadkőművesként kezdte, Osztrolenkánál hősiiesen harcolt az oroszok ellen, részt vett a bécsi forradalomban, Erdélyben szárnysegédjéül fogadta Petőfit, végül a száműzetésben hajlandó volt áttérni a muszlim vallásra, csak azért, hogy tovább harcolhasson az álkeresztény orosz zsarnok ellen. Ugyanakkor Kovács István jól, szerencsésen navigált a bécsi Herder-ösztöndíjtől kezdve a Széchenyi-díjig és két magyar állami, meg egy újabb lengyel kitüntetésig: nem lepne meg, ha ebben az évben is kapna kitüntetést, hiszen a 80. élet évét Magyarországon mindig is piros betűkkel írták fel a naptárba. Továbbra is dolgozz jó egészséggben, két nemzet hasznára, kedves öcsémuram, Istvánom-Pistám!

GÖMÖRI GYÖRGY

MÉLTATÁS

Emberség, tisztesség jellemezte

Máté László (1942. 11. 22. – 2025. 7. 19.)

Ismét szegényebb lett a felvidéki magyarság egy igaz emberrel. Nyolcvanharmadik életévében elhunyt Maté László tanár, tanfelügyelő, publicista, kultúraszervező, diplomata. Egész életét a közösség sorsának jobbítására szentelte, még annak ellenére is, hogy felettesei nem mindig nézték jó szemmel szilárd elkötelezettségét a nemzet, a felvidéki magyarság iránt. Hiszen sokszor nyíltan figyelmeztetett olyan veszélyekre, amelyek a megmaradás, a jövő biztosítékai, így iskoláink megtartására, az anyanyelvi oktatás fontosságára, a magyar iskolákba történő beiratkozás elkerülhetetlenségére. Számos nagy horderejű rendezvény szervezése, komoly intézmények létrehozása fűződik a nevéhez, többek között Kassán a Márai emlékszoba létrehozása, a Nemzetiségi Kisebbségek Klubjának elindítása, a Keti Napló folyóirat alapítása, a határmenti kapcsolatok szorgalmazása, a Kazinczy- és Fábry-napok szervezése. A Csemadok tagjaként, tisztségviselőjeként, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének alelnökeként ugyancsak hathatós munkát

végzett, majd a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövetségének főtanácsosaként, kultúrattaséként képviselte az országot.

Publicisztikai tevékenysége is figyelemre méltó, meséi, novellái, irodalomtörténeti és helytörténeti anyagai sorra jelentek meg a folyóiratokban. Szívügyének tekintette az isonzói csaták történetének feltárását, ahol nagyapja is elesett, erről számolt be Nagyapám Isonzón című könyvében.

Munkásságát számos díjjal, kitüntetéssel ismerték el.

Maté László a Bécsi Naplót is nagyra értékelte, rendszeresen olvasta, januárban a jókívánságai mellett mindig megkérdezte, milyen összeget folyósítson előfizetesként. Rudolf Schuster egykori szlovákiai államelnök barátjaként szívesen vett részt a vele készült interjú szervezésében és bármikor kértük, segített. Az önzetlen segítségnyújtás, a végtelen emberség és tisztesség jellemezte. Most végleg megpihent, szülőfalujában Szilicén helyezték végső nyugalomra. Legyen neki könnyű az anyaföld, nyugodjon békében! (BM)



Nem érkezett tőle válasz

Kiss Gy. Csaba (1945. április 2. – 2025. július 23.) távozása

„Az élet útjai ugyan különböző irányba tereltek, mégis értékesek maradnak a találkozás pillanatai, órái, bár nincs értelme a nosztalgizálásnak. De azért mentsük az értékeket” – ezekkel a sorokkal fordultam hozzá július 7-én, kérve tőle méltatást a 40 éves Bethlen Gábor Alapítványról.

Kovács Istvántól úgy búcsúztam Herder-ösztöndíja lejártakor: bárki is keres fel, de rá hivatkozva úgy fogadom, mintha ő lenne személyesen. Kiss Gy. Csaba lett a következő látogatóm Bécsben. Számomra menekülésem után évtizedek múlva ők jelentették az ébredés jeleivel a rejtőzködő Magyarországot. Az elsők között ők lettek a köldökzsinór. Kovács István a Kilencek Társasága tagjaként akár márciusi ifjú sokáig „csak” költő maradt, Kiss Gy. Csaba elgondolkoztató komolyságával a jövő közembere benyomását keltette. Akinek nézeteit, meglátásait meg kell szívlelni.

Aztán következtek mások is, akik minden sebzettségükkel frontról megtérült harcosokként bízni voltak bátrak, akikkel eleve sikerült lerombolni a világunkat elválasztó határokat. Kiss Gy. Csaba ösztöndíjasként aránylag gyakran megfordult Nyugaton; ilyenkor sikerült felfrissítenünk a mindkét oldalon áporodott levegőt. Az óvatos bizakodás jegyében a kölcsönös felzárkózás éveit voltak ezek, amikre lehetett építeni.

Csaba beszámolt az egyre-másra születő kezdeményezésekről, mint a Bethlen Gábor Alapítvány vagy a Hitel c. folyóirat. Odáig ment az együttműködés, hogy Csaba nyugati útjain Bécset érintve beült a Bécsi Napló szerkesztőségébe, ahol álnéven írta tudósításait. A lakiteleki sátorépítés előtt felkerestek Jeszenszky Gézával és „hivatalos” küldöttségként invitáltak Lakitelekre. Én még nem tartottam erre érettnek az időt, s Csaba meg is neheztelt nem éppen okos megjegyzéseimért.

És mégis úgy alakult a helyzet, ismét hazafelé tartva éppen Nagy Imréék újratemetésére készülve Csaba vállalta bécsi küldöttségünk vezetését.

A rendszerváltozás sok mindent felszínre hozott, többek között az elvbáratok, „harcostársak” ellentétbe fajult különbözőségeit. Kiss Gy. Csaba ekkor hátat fordított a közéletnek, és közép-európai tájékozódással találta meg az utat az ELTE mellett vendégprofesszorként is Varsóban, Prágában, Zágrábban. Mégis, valahogyan, bár szemmel tartott, de szigetember lett belőle.

Levelemre nem érkezett válasz. Az időt tájt Bakos István nagyon rossz bőrben találta; mondta is neki Csaba, kórházba készül... Halálával én is életem egy részét veszítettem el. De annál inkább mentenünk kell értékeinket, hazánkat a magasban és a mélyben.

DEÁK ERNŐ

*

Egy olyan ebéden ismerkedtem meg Csabával, amely baráti közelítés szempontjából nem volt ideális. Erhard Busse-vel, az Osztrák Néppárt „színes madarával” jártuk Magyarországot, soha nem lehetett biztosan tudni, kivel hoznak össze a szervezők. Hát mindketten ott voltunk. Újságíróként meg voltak kötve a kezeim, mert akkor, a nyolcvanas évek közepén, nem volt ildomos ellenzéki emberek véleményét leírni. Csaba nagyon részletesen elmondta, hogyan képzei el a Kádár utáni Magyarországot.

Nagy Imréék újratemetésén máshol álltam, mint Ernőék: Nekem tudósítani kellett...

Utána sokszor találkoztunk, négy-szemközt és barátokkal, rendezvényeken és kávéházakban. Neheztelt rám, mikor szakmámra hivatkozva, elutasítottam az MDF-be való belépést, és részletesen megmagyarázta, miért lépett maga is ki az általa alapított pártból. A tudományos utat, melyet azóta megjárt, ismerem írásaiból, de több, mint rendszertelen telefonbeszélgetések nem jöttek össze. Majd máshol találkozunk...

MARTOS PÉTER

S. CSOMA JÁNOS

Állandóság

Ha emlékezni milyen a halálon túl,
talán nem érdekelne milyen az innen.
De hát rég jártál ott,
hogy elmagyarázhasd a lét és nem lét határtalanságát,
pedig pedig akár emlékezhetnél abban a folytonos állapotban, az újra és újra teremtődés állandóságában.

„Ki feszül föl a szivárványra?”

Nagy László emlékezete

Amikor élete utolsó interjújában Kormos István azt kérdezte Nagy Lászlótól, hogy mit üzen a jövőendő emberiségnek, a *Ki viszi át Szerelmet* költője így válaszolt: „Ha lesz még emberi arcuk, akkor csókolom őket. Ha lesz még emberi szellemük, akkor üzenem nekik: csak ennyit tudtam tenni értük.” Az alkotó utolsó nyilvános szavakban megfogalmazott üzenetét az utókor mintegy húsz könyvvel és hatszáznál több tanulmánnyal értelmezte, s tudatosította tovább.

A kereken 100 esztendeje született és negyvenhét éve a világtól búcsút vett Nagy László költészete Európának hasonló – történeti és kulturális értelemben vett – „peremvidékén”, civilizációs és történelmi folyamatok törésvonalában bontakozott ki, akár a huszadik századelőn az ír Yeats, a finn Eino Leino, az orosz Jeszenyin, a román Cosbuc, a spanyol García Lorca lírája. A nyugati kereszténység határvidékein kialakult, az archaikus hagyományra is emlékező irodalom a folklór erezetén át a belső társadalmi feszültség, a gyakran fenyegetett nemzeti identitás s a tradíciókból elvesztett sajátos világkép megfogalmazásához segítette hozzá a „mélykultúrák” nyomait még elevenen őrző terrénumok költőit. Párhuzamos időkeretekben hasonló tendencia bontakozott Latin-Amerika irodalmában is. A harmincas évek elején már áttörésszerűen láttak napvilágot a világirodalmat e „perem”-vidékekről moduláló poétikai törekvések. García Lorca *Torreádorsiratója*, a szerb Nastasievic, a kubai Nicolas Guillén verseskönyve, Miguel Ángel Asturias *Guatemalai legendái*, a brazil Jorge Amado, a székely Tamási Áron regényei, József Attila folklórt integráló szintetikus versei ugyanannak a fél évtizednek a születői egymástól távolabb eső országokban is. Ez a világban diaszporikusan szétszórt, mégis egyetemes nemzedék a népi tradíciókból kiragadha-

tó tartalmakat „összemberi” érvénnyel, egyszersemind a sajátos belső kulturális identitást is felmutatva törekedett a nyugati típusú kultúra látómezőibe emelni. Áttörésüknek második nagy hulláma az ötvenes években egyszerre hozta el Pablo Neruda *Teljes énekét*, a szerb Vasko Popa és Miodrag Pavlovic első verseskönyveit, Juhász Ferenc *A szarvassá változott fiú tiltakozása a titkok kapujából* című hosszú énekét, Asturias: *A Zöld Pápa*, José María Arguedas: *Mély folyók* című regényeit és Nagy László *Rege a tűzről és jácintról* című költői szintézisét (1956).

Nagy László életműve az ötvenes évek közepétől e kontinensek közt áramló világirodalmi vonulat egyik kiemelkedő európai teljesítményévé nő. Költészettörténeti pillanata a magyar lírának, amikor az addig nyugatra mutató orientációs esztétikai iránytű (mások között Petőfi, Arany, Sinka István, József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor kísérletei után) Nagy László és nemzedéktársai verseiben hirtelen erőteljesen kilendül ebből a helyzetéből, s az Európa alatti civilizációs mélyekbe s a világirodalom új, rokon tendenciáinak irányába mozdul el. Ezek a centrumok Latin-Amerika, Fekete-Afrika, Ázsia, Közép- és Dél-Európa s a fejlettebb államokban (az Egyesült Államokban, Franciaországban) élő színes kisebbségek – archaikus belső esztétikai hagyományokat is érvényesítő – irodalmára irányítják a figyelmet, s egy több centrumú világ új ábrájának körvonalait rajzolják elő. Csoóri Sándor az Adyéhoz fogható jelentőségűnek nevezte azt a jelképes gesztust, amivel Nagy László Párizsból visszafordult „a Tisza rohadó almás partjára” (*A nagy atlanti homályban*), mintegy fizikailag is tudatosítva, hogy a közép-európai létezését kizárólag Párizs, illetve a Nyugat membránjain át többé nem lehet autentikusan megítélni. „Nagy László ösztönös visszafordulása ugyanolyan történelmi pillanat

volt – írja –, mint Ady nyugatra szökése annak idején.” A Párizs utcáit a költővel együtt járó Kósa Ferenc emlékezete szerint „indiánokról, csángókról, bretonokról” folyik a szó „a gótikus katedrálisok” árnyékában is, „s vigyázó szemünket Párizsban sem Párizsra vetjük már.”

Nagy László költői szintézise a görög és keresztény hagyományokon kiköszörült műformákat és más poétikai összetevőket az archaikus „műfaji” tárház és képzetvilág felől dúsítja fel. A klasszikus hagyaték mellett a hősenek, erőnenek, ráolvasás, bájolás, archaikus népi ima, sirató, regősenek, archaikus szerepvers (*Kiscsikó-sirató*, *Csodafiu-szarvas*) s a mítoszról és a rítusból kisarjadt szövegkompozíciók és szemléleti, nyelvi erők is költői műveinek alkotó ösztönzőivé nőnek. Műfajteremtő változatossága hol „regőseneket görget elénk” (Csoóri Sándor), hol „megváltó haramia-himnusz” (Farkas Árpád), hol „medvezsoltárt”, hol Fehér Annának balladás gyászkendőit suhogtatja át a klasszikus formán (*Testvérek fehérben*), hol archaikus bájoló praxist imitál (*Szépasszonyok mondókái Gábielre*), vagy – a „bartóki” dal hangütésében – népdalok sűrített gondolati és képi tapasztalatát közvetíti (*Virágok, veszélyek, Kórus*). Az archaikus szemléletvonásokkal feltöltött portrévers (*Bartók és a ragadozók*, *Csontváry*), képvers (*Seb a cédruson*), prózavers, óda, elégia, rapszódia – és hosszúvers (*Gyöngyszoknya*, *Rege a tűzről és jácintról*) – a hagyományosabb műfaji határok között is új poétikai változatokat teremtenek. Művilágának mítoszt, történelmet és az adott kor analízisét egységesítő belső szerkezete részint a mitologizáló regény (Mihail Bulgakov, Thomas Mann), részint a „mágikus realizmus” (García Márquez) vagy folklór-integráló társadalmi-történelmi regény (Csingiz Ajtmatov) struktúrára, részint T. S. Eliot, Ady, Pablo Neruda, Vasko Popa lírájának történelmet,

társadalmi analízist és mítoszt magába olvasztó rétegeire, kompozíciós megoldásaira mutat.

Nagy László költészetének gazdag organikussága folyamatosan együtt lélegzett kora történeti aktualitásával. „A gondok és kételkedések, a megcsalások közép-kelet-európai mezején nem idegenként járt.” (Nagy Gáspár) Műveinek „érzékeny tükrében” (*A város címere*, *Karácsony*, *fekete glória*, *Föltámadt piros csizma*) mindig az adott idő emberi drámái képezték az exponáló középpontot, ezek köré épült a mítoszt, a történelem konklúzióit és a folklór vagy a mélyebb archaikum fényeit tömörítő metaforikus pályák bolygórendszere. Az idegen csapatoktól megszállt, a cserbenhagyott forradalmától véres, a hatalomtól évtizedekre megzavart lelki földön „nem tudott, nem akart csak szemlélő lenni, költői sorsával csakugyan haláláig része volt az „ég és föld” drámájának”. (Czine Mihály) Költészetének „az álság falait” roncsoló ereje mind poétikai, mind valóságértelmező, mind etikai tartalmaiban jól járható ösvényeket nyit meg a jelen irányában is. Kései pályaszakaszának nagy műveiben (*Versben bujdosó*, *Gyászom a Színészkirályért*, *Szólítlak*, *hattyú*, *Balassi Bálint lázbeszéde*, *Hószakadás a szívre*) a magyar és az egyetemes történelmi, illetve kulturális átalakulás olyan erővonalait, s bennük az emberi helyzet és minőség olyan változásait tapintja ki, amelyek a máig vezetnek, sőt a mában válnak nyilvánvalóvá.

Tóth Erzsébet *Nagy László öröközlőben* című versének sorai ezért napjainkban is tisztán érvényesek a *Himnusz minden időben* című költeményében az európai ember himnuszát is megíró költőre: „Mégis hajával törli fel Isten a vértócsákat (...) Mégis ő tartja vállán beomló ünnepeinket (...) a jövő századot mégis bepólyálja és fölneveli...”

JÁNOSI ZOLTÁN

RECENZIO

David Szalai új könyvéről

A Booker-díj döntőjébe jutott David Szalay magyar-angol írónak újabb lendületes, hipnotikus regénye jelent meg ez év márciusában. A címe *Flesh*, a Hús, magyar férfiről szól, akinek életét olyan események sorozata sodorják, amelyeket képtelen irányítani.

A tizenéves István édesanyjával magyarországi lakótelepen él, 30 kilométerre a horvát határtól. Félénk és új a városban, idegenek számára az osztálytársai által gyakorolt szokások, és hamarosan elszigetelődik, egyetlen társa a szomszédja – egy anyjával egyidős férjes asszony, akinek segít a bevásárlásnál. A találkozásai olyan titkos kapcsolattá alakulnak át, amelyet István maga is alig tud felfogni; élete hamarosan kicsúszik az irányítás alól, és erőszakos balesettel végződik, amely egy ember, a férj halálát okozza. A javító-nevelő után István Irakba jelentkezik és norvég katonák között bátran és bajtársiasan helyt áll, megtanulja, hogy képes kezelni magát a nehéz helyzetekben is.

Hazatérve újra kilátástalan az élete, s Londonba emigrál, ahol két évig kidobó egy éjjeli lokálban, mígnem a szerencse mellé szegül, s egy milliárdos család

sofőrjeként alkalmazzák. Élete minden pillanata az idegenek jóindulatától vagy önérdekétől függ. Az is, amikor a ház úrnője megkívánja. István mindvégig higgadt, távolságtartó szemlélője saját életének, és az ő szemén keresztül egy bevándorló „sikertörténet” tragikus fordulatát éljük meg, melyet az érzékenység, a lágy-ság és Szalay éles megfigyelése színesít.

Úgy szivárog be a milliárdos családba, hogy nincs is szándékában; ő a hódító osztályokba behatoló proletár. Nemsokára Tom Ford öltönyben van, helikopteren és magánrepülőgépen repül, a River Caféban vacsorázik, és csókolgatja a milliárdos feleségét. Érezni lehet benne Kelet-Európa elfojtott szomorúságát, és az összetartozás utáni mélységes vágyakozást. Az író fizikailag nem írja le Istvánt, nem tudjuk, hogy milyen testalkatú, ennek ellenére a regényt a nőkkel szembeni ellenállhatatlansága vezérli. Sokan alig várják, hogy testüket átadhassák neki.

A cselekmény a második felében kap lendületet, amikor az örökös, a család fia István ellen fordul. Morálisan nincs kinek szurkolni. A szélsőségek találkoznak: gazdag és szegény egyaránt üresnek és ravasz-

nak tűnik. Olyan világot látunk, amelyben hiányoznak az erkölcsi bajnokok.

Az idő elképesztő gördülékenyen halad, a szerző zökkenőmentesen, észrevétlenül csúsztatja előre az akciót, olykor éveket is.

A szokatlanul tehetséges magyar-angol regényíró, David Szalay 1974-ben született, regényeiben a közös szál egy bizonyos melankólia és a kényszerű férfiasság iránti vágy.

Szalay David öt korábbi szépirodalmi mű szerzője: „London and South-East” 2009, „Spring” 2012, „Innocent” 2010 magyarul Ártatlanság címmel jelent meg, amelyekért Betty Trask és Geoffrey Faber Emlékdíjjal jutalmazták, az „All That Man Is” 2016, magyarul Minden ami férfi címmel adta ki a Kossuth Kiadó, amiért Gordon Burn-díjat és Plimpton-díjat kapott és bekerült a Man Edbulgence Hill-díj és a „Turbulence” Hill-díj előválogatói közé.

Apja magyar, Kanadában született, Londonban nőtt fel, jelenleg Bécsben él. Műveit több mint húsz nyelvre fordították le.

Penguin Random House, 2025. március, Simon & Schuster, 2025. április.

BIKA JULIANNA

OLASZ VELÉRIA

NEM MULANDÓ

*Ma melankóliás-kék az ég
s én rád gondolok*

*a kertben móríkal egy falevél
és cirógat az előszél amibe
néhány könnycsepp keveredik fentről
jelezve zápor-érkezésed*

*ilyen szeszélyes ez a nyár:
hol veled hol nélkülöd*

*gondolatszülte jelened festi be
életem mulandó percét
s én úgy kapaszkodom
az el-nem-felejtés emlékeibe
hogy el ne mossa sem a
betörő zivatar
sem a nyomába hömpölygő
hirtelen áradás*

*a hosszú aszály sem lenne jó
kiszáradnának érzeim végleg
úgy akarlak tartani téged
hogy mindig készenlétben legyen
szívem a fogadásra
csöppnyi megszépítő fénnel
bármikor is érkezel.*

NYELVÉSZET

Negyedhang eltérés... (2.)

... vajon mennyit számít, ha az ember valamilyen hangszeren játszik? A nyelv hangszerén pedig, épp mert ember voltunk egyik legnemesebb igazolója – metaforával élve: csak szépen szabadna játszani. Ahogy az édesanyák is gyönyörűen, a legtisztábban játszanak rajta, mikor első szavai(k)ra tanítják kicsinyüket. Mégis, mintha felednének az egykori anyai szót, egyre többet hibázunk. Rádióadásban (nyilvánosan elhangzott beszédben) hangzott el pár éve: „...*Magyarországon is folynak számítások, amit szakemberek végeznek...*” – Nem hallottam jól, gondoltam először. De ketten hallottuk ugyanazt a hibát, egymás mellett ülve, ebben a formában: *számítások*, tehát *sok számítás!* Élőszóban helyesbítettünk: **számítások**, **amiket** vagy **amelyeket** a szakemberek végeznek... stb.

Tudományos műsorban hangzott el, hogy „*a mesterséges intelligencia képes megérteni az orvosi nyelvet és az írásjeleket is a helyére teszi*” – egykor az **írásjeleket** velünk, diákokkal **a helyükre** tétették; igaz, hogy nem rádió-, tévébe-mondó vagy újságíró végzettségű, csak alapos, jó tanítóink... Kevés idő múltán a tévében Ausztráliáról kérdezett a riporter: „*és voltak ott magyar emberek, akivel tudtál kommunikálni?*” Ha **emberek**, többen, akkor a folytatás helyesen: **akikkal**. És mindegy, hogy személyekről vagy folyamatokról van szó: „...*ezek mögött olyan meg-gondolások állnak, amelyek nem az európai emberek érdekében indul ki.*” Egykori tanárnóm piros ceruzás javítását képzelem a szöveg végére: **indulnak ki**.

Valaki elszólta magát, nyugtatgattam magam eleinte, meg-megtörténik. De sorozatosan? És mindig más környezetben, más élethelyzetben, más személy? Ez már nem lehet egyéni tévedés, alkalmi szótévesztés vagy egyeztetés-hiány. Ez valószínűleg (kinél-kinél iskolai) tanulási hiány; begyakorlott, tovább vitt, javítatlan hiba. Különbben logikával megmagyarázhatatlan ilyen méretű tömeges előfordulása. Tömeges tünetként pedig elkeserítő. (Száznál több hiteles, kigyújtott idézet-gyűjteményem igazolja, szétküldhető elrettentő példatárként.) Négy-öt évtizede még dolgozatban egy ilyen még szarvashibának számított. Osztályzatban látható következ-

ményekkel. Ma már teljes szabadsággal mondhat bárki bármit, úgy tűnik, már egyeztetni sem kell.

Egyre több részterületen vétünk nyelvhasználatunk kialakult, és a számnevek használatában megszilárdult rendszere és szabályai ellen. Naiv vagy szakemberi szarvashibáink, anyanyelvünk elleni „merényleteink” egyre szaporodnak a hangos (és olykor az írott) közmédiában is, mintha (össz) társadalmi vírusok lennének. Sajtó, rádió, tévé – egy sem kivétel. A fogyasztók „olyan tüneteket észlelnek, ami sürgős beavatkozást jelent...” Ugyanez, javítva: **tüneteket**, **amik** beavatkozást **jelentenek** stb. Hiba hiba hátán. És a **következményei**... Ugye, milyen könnyű egy hibát el(r)ejteni? Tehát újrakezdve: És **következményeik**, (a hibákéi) a gondolkodás folyamatában, amelyek mindenki gondolkodásában lecsapódnak, felmérhetetlenek.

Mert aki nem fogja az **egy**et az **egygyel** és ugyanígy a **többet** a **többel** **következetesen egyeztetni**, annak a gondolkodása előbb-utóbb zavarosabbá válik. Nem tömörebbé. (A hiba rögzülése esetén egyre zavarosabbá. Matematikában ez fokozottabban, látványosan érvényes.) Összetettebb gondolatok közlése során a zagyva gondolat az eddigi példánál is zagyvább szerkezeteket, mondatokat eredményez majd. Csak idő kérdése a diagnózis megnevezése.

Egy európai politikus szavait így veszi át a magyar tudósítás: „*A múlt héten elfogadott európai parlamenti határozatban semmilyen tények nem szerepeltek, ez pedig egy nagyon súlyos probléma...*” Két helyes lehetőség: **semmilyen tény nem szerepelt**, vagy: **egyáltalán nem szerepeltek tények** lett vagy lehetett volna. Egy másik magyarra fordított mondat ugyanabból a forrásból: „*A Republikánusok összes képviselője nem támogatta az Európai Parlament múlt héten elfogadott határozatát.*” Hát szó, ami szó – fülsértő, gondolatbénító, a zene nyelvén érzékeltetve: fülkínzó fogalmazások ezek. Mindenik „fejjel ment” a kristálytisztá szabálynak, legutóbbi a kettős tagadást szabályozónak. És hatásában rombolt, láthatatlanul, a fejekben: állandóságot, biztos tudást...

LENGYEL FERENC

PÁLYÁZATOK

a megújult Média a Családért díjra, amelynek idei témája: **függőség és család**.

Olyan anyagokat várunk, amelyek **még sehol nem jelentek meg**, de a **Képmásban való megjelenést követően** más felületeken is közölhetők – azzal a feltétellel, hogy a pályamunka forrása-ként a díjra való pályázat jól láthatóan szerepel. Képesriportért is jár honorárium.

A pályázat **folyamatos**, de a 2025-ös évre szóló beadási határidő: **2025. november 30.**

Díjak: 10 x 100 000 Ft, fődíj: 1 000 000 Ft

Jelentkezés jeligével: info@mediaacsadert.hu / vagy a honlapon az űrlapon keresztül.

Minden részlet és feltétel: mediaacsadert.hu/palyazati-felhivas

További érdeklődés: +36 70 608 4672

ZSIRAI LÁSZLÓ

Találkoztam egy kutyával

Találkoztam egy barna kutyával.
Lépkedtem a járdán lassú igyekezettel.
Elmosolyodtam. Kíváncsivá tettem ezzel.
Nem morgott, nem ugatott,
csak bámult tágult nagy szemekkel,
fürkészte: ki lehet ez az ember,
milyen szándékkal érkezett a ház elé,
s milyen szándékkal ment el?
Láttam, hogy nem fél, nem berzenkedik,
jámberságával nem lázad.
Kezemben esernyő, fejemen kalap.
Így haladtam a sűrű felhők alatt,
ő pedig őrizte tovább az udvart, a házat,
és leghálásabban a gazdákat.



Szociográfia a fiatalok szemével

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyarország Felfedezése Alapítvány és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola 2025-ben meghirdeti a Szociográfia a fiatalok szemével című pályázatát.

A már-már hungaricumnak számító szociográfia műfaja jelentős történelmi múltra tekint vissza hazánkban. A Magyarország Felfedezése sorozat részeként 1937 óta jelennek meg nagy sikerű szociográfiai művek. A Magyarország Felfedezése Alapítvány küldetésének tekinti az elkövetkező nemzedékek számára is megteremteni a lehetőséget, hogy e műfajban sikeres publikációk és könyvkiadások születhessenek.

A kiírásra a világ bármely országában élő, magyarul írni tudó **14–20 év közötti fiatalok pályázhatnak**. A pályázóktól **3–10 oldalas (oldalanként 2500 leütés szóközökkel) magyar nyelvű szociográfiai műveket várunk**. Az írás elindításához **segédletet** biztosítunk, melyben felvázolásra kerülnek a szociográfia műfajának jellegzetességei.

A benyújtott szociográfiai munkák formai követelményei:

- Fileformátum: Word dokumentum (.doc/.docx)
- Times New Roman betűtípus;
- 12 betűméret
- 1,5 sorköz
- 2,5 cm margók
- A kéziratban az esetlegesen hivatkozott művek pontos bibliográfiai adatait is meg kell adni (szerző, cím, kiadás éve, helye; idézet esetén oldalszám).

A pályázatok elbírálásakor figyelembe vett szempontok:

- A szociográfiai módszertan alkalmazása, műfaji megfelelés
- A téma relevanciája és társadalmi hasznossága
- A szociográfiai megközelítés hitelessége
- A mű írásművészeti, esztétikai színvonala
- Eredetiség és kreativitás
- A téma komplexitása és mélysége

A Magyarország Felfedezése Alapítvány és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szakértő kuratóriumi bizottsága szavazással választja ki a legérdemesebb benyújtott szociográfiai munkákat. A legjobb pályamunkáknak **megjelentési lehetőséget is biztosítunk**.

Pályadíjak:

- 1. helyezett: 60.000 Ft.**
- 2. helyezett: 50.000 Ft.**
- 3. helyezett: 40.000 Ft.**

Egyéb különdíjak: 30.000 Ft.

A pályázat kiírói fenntartják a jogot, hogy megfelelő számú és színvonalú pályamunka hiányában ne osszanak ki helyezéseket.

A pályázati anyagot a magyarorszag-felfedezese@gmail.com e-mail címre várjuk.

Egész évben folyamatosan számí-tunk a benyújtásokra. Beadási határidő: 2025. október 31.

Bármilyen további kérdés esetén ke-reshetik Dr. Friesz-Kovács Kamillát a *magyarorszagfelfedezese@gmail.com* e-mail címen.

Magyarország Felfedezése Alapítvány kuratóriuma – Apor Vilmos Katolikus Főiskola

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

a Bécsben élő Hofbauer Bankós Adrien könyvrestaurátor munkái, két, a könyvborítókön is használt papírfestési technikával készültek. Gyakran alkalmazták a keményítős papírt, amely vízben oldható festékekkel színezett keményítő felhasználásával készül. A papírfelületre felkent nedves keményítőbe különböző formájú eszközökkel, fésűkkel, pálci-kával, szivaccsal vagy akár ujjainkkal rajzoljuk bele a motívumokat.

A másik módszer az úgynevezett már-ványozási technika. Vízben oldódó festéket kell ökörepével összekeverni, majd folyékony tengeri alga alapra csöppente-ni. Pálcika vagy ecset segítségével motívumokat lehet létrehozni.

A képek elkészítéséhez kézügyesség, fantázia, sok gyakorlás és tapasztalat szükséges. Érzelmeket és lírai hangulatot árasztanak, mozgalmas geometrikus formában pedig igazodnak a modern korhoz is. Technikájuk szabadságot ad, – kézimunka, nem nyomdatechnika – a váratlanul elfolyó vagy lecsöppenő festék maga is képezhet érdekes, meglepő árnyékokat, foltokat, csodálatos alakzatokat, romantikus ornamentikákat. Az egykori borítópapír túlnőtte magát, számtalan lehetőséget kínál önálló művészi alkotások létrehozására.

ÁDÁM ÁGNES, FOTÓK: ÁDÁM ÁGNES, DEÁK ELŐD MARCUS

KORTÖRTÉNET

KIRÁLY BÉLA, a „forradalmár” (1912–2009)

Eörsi László a megszüntetett 1956-os Intézet tudományos munkatársa volt, fő kutatási területe az 1956-os forradalom budapesti története, júniusban megjelent könyve sorrendben a harminchatodik, mely nagy-monográfia Király Béláról, az 1956-os forradalom Nemzetörségének parancsnokáról.

Király Béla a huszadik század magyar történelmének egyik legkalandosabb, és egyben a legmegosztóbb személyisége. Négy egymást követő rendszerben mindennütt magas rangú katonatiszti szerepkörbe került. Rendkívüli tehetséggel, szorgalommal, szervezőkészséggel és tekintélyt parancsoló kiállásával minden autokratikus és diktatórikus rendszert kiszolgált, minden rendszerváltásnál megőrizhette korábbi rangját, minden rendszer kitüntette, a rendszerváltás utáni kormányok is.

Király Béla vezérkari tisztként a második világháborúban az ukrán fronton harcolt, beosztottjaival és munkaszolgálatosokkal tisztességesen bánt, így később megkapta a Világ Igaza kitüntetését. A Szálasi rezsim vitézi címmel tüntette ki, 1945 márciusában Kőszegig kísérte a nyilas kormányt és engedmények reményében átszökött a szovjetekhez. Ám meg sem hallgatták, rögvest fogságba vetették. Útban Szibéria felé Romániában megszőkött, apja vasútállomás főnök volt Kaposváron, tőle tanulta, hogy belső lábbal kell kiugrani a mozgó vonatból.

Az ún. demokratikus hadsereg pedig visszavette, 45 utáni igazolásoknál a tisztek egymást támogatták. Tábornok lett. Ő az egyetlen Rákosi korszakbeli tábornok, akit nem végeztek ki. Pedig elsőfokon halálra ítélték, viszont őt a tábornoki perek után két évvel tartóztatták le.

Eörsi a periratok alapján bizonyítja, hogy az 1951-es pere a többi tábornokokkal ellentétben nem koholt vádakon alapult, nem koncepciós per volt. Egy tiszttársa sikeresen beszervezte, miközben a Katpolnak is ügynöke kellett, hogy legyen. Berkesi András, a későbbi rendkívül népszerű író volt a tartótisztje. Várta a harmadik világháborút, ezért védekezésből egy már lejárt Horthy-korszakbeli laktanyák felszereltségéről, létszámáról szóló kémanyagot továbbbított a nyugati szervezőnek. Másodfokon 1952-ben életfogytiglanit kapott, ezt csak másfél évvel később közölték vele, és 56 szeptemberében szabadult.

SZÉPIRODALOM

KORCHMA ZSOMBOR

Igazi virtuóz volt, és az újabbnál újabb lencsék, tárhelyek, és optikák csak segítettek neki. Mindig akkor dolgozott, amikor a legjobb volt a fényviszony, amikor a legnagyobb köd volt, amikor fagyott, vagy éppen, amikor alig volt víz a folyóban. Arra tette fel az életét, hogy megörökítse, lemezbe zárja a Niagara vízesés mind az ezer arcát.

Ma reggel is kint volt. Átballagott a Kecse szigeten, a kanadai határhoz közelebb eső Patkó zuhataghoz. Átlépve a korláton, egészen a vízesés széléig merészkedett, mert észrevett valamit. Egy apró kis virágot, a hússzínű selyemkórót (*Asclepias incarnata*). A kis növényt gyakran ültették kertekbe is bájos virágáért, no meg, mert a lepkék imádták.

Ez a rózsaszínű, cickafarkhoz hasonlitos csoda, valahonnan alulról nőtt felfelé, mert 100–150 centiméteres szára van

A forradalom kirobbanásakor még kórházban volt, de egy héttel később mérlegelés nélkül, teljes szívvel a forradalom mellé állt, ekkor került először szinkronban önmagával. Közismert jó szervezőképességével élére állt a karhatalom létrehozásának. A decentralizáltan működő felkelő csoportokat egységes szervezetben, a Nemzetörségben fogta össze. Vezérőrnagyi rangját visszakapta, Nagy Imre kinevezte a Nemzetörség főparancsnokává. A kormány október 31-én Budapest katonai parancsnokának választotta, nemcsak a rendőrség, de a civil fegyveres erők is az ő alárendeltségébe kerültek. A szovjet túlerővel szemben visszavonult a budai hegyekbe és később kitalálta a forradalom legutolsó csatáját, a nagykovácsit.

Király Béla élete során sok oldalról kritikát kapott, hadilábon állt a ténymegállapításokkal, különösen a visszaemlékezéseiben – írja a szerző. Megkérdőjelezett történeteinek minden forrását Eörsi összegyűjtötte és minden oldalról megvizsgálta: kitüntetései, a zsidómentés, a köszegi átállítás, a Czebe-ügyre vonatkozó összes forrást hosszú jegyzékben bizonyítva átvizsgálta.

A legélesebb vitát a „nagykovácsai csata” váltotta ki, Eörsi László szerint kitaláció volt, de Király egész életében azon dolgozott, hogy ezt elfogadtassa.

Az amerikai magyar emigráció elsővonalbeli vezetői közé került, a szélsőjobboldal támadásai ellenére az US külügy erősen támaszkodott Király Bélára. Ázsiai körútra küldte a koreai háború után. Király elévülhetetlen érdemeket szerzett a „magyar ügyben”. Az emigrációban a demokrácia hívének bizonyult, ám politikai tevékenységét elsősorban az amerikai megbízói szabták meg, noha ezt a visszaemlékezéseiben igyekezett titkolni. Ezek a fellépései sikerek voltak, a magyar emigráción belüli küzdelmei viszont kudarccal végződtek.

Ám kiváló képességei és munkabírása révén az oktatásban és a tudományos életben komoly sikereket ért el. Ötvenévesen elvégezte az egyetemet és történész lett. 1964-től a New York-i Városi Egyetem, a Brooklyn College oktatójaként Kelet-Közép-Európa újkori történelmét, majd hadtörténetet tanított. Nagyszerű előadó, népszerű tanár volt. Nemzetközi értekezleteken, tiszti iskolákon, támaszpontokon is gyakran fellépett.

Az egyetemén létrehozta a Brooklyn College Studies on Society in Change (később: Atlantic Studies on Society in Change) című tudományos könyvsorozatot, az első kiadvány 1977-ben látott napvilágot.

A magyar nyelvű kötetek kiadását a Magyar Füzetek szerkesztőségével, Kende Péterékkel karöltve indította útjára, ez volt az Adalékok az Újabb Kori Magyar Történelemhez sorozat.

1983-ban New Jersey-i lakóhelyén megalapította az Atlantic Research and Publications (ARP) elnevezésű szervezetet, amelyet nem profitorientált tudományos adómentes intézetként jegyeztetett be. A magyar történelem és az 1956-os forradalom amerikai megismertetése mára lehetetlen az ARP amerikai magyar munkatársainak és Király Béla komoly munkái nélkül.

Nagy Imre temetésére ment haza először, a Hősök terén a díszörségben állt és beszédet mondott. Aztán visszaköltözött Magyarországra. Független parlamenti képviselőnek választották meg, később az SZDSZ-hez csatlakozott. Ő lett az 1956-os forradalom élő szimbóluma.

1998-ban az 56-os Intézet kuratóriumi tagságáról lemondott, mert ott a kutatók a nagykovácsai csatáról nem tudtak megjeleníteni tudományos munkát, amiről azt állította, hogy nemzetőreivel megfutamította az ellenséget.

Még ebben az évben az első Fidesz kormány hadi és Orbán Viktor személyes tanácsadója lett. Az amerikai magyar igazgatótanácsot mellőzve az ARP kiadót átvitte Magyarországra, melyet a miniszterelnök komoly indulótökével támogatott és 2002-ben Kutató és Kiadó Közalapítvánnyá alakítottak át. Az amerikai és magyar kiadványok száma elérte a másfélszázat. „Igen valószínű, hogy mire Király Béla történelmi tettei feledésbe merülnek, továbbra is megmarad a sok tudományos igényű tanulmány, amelyek önélküle sohasem jelentek volna meg” – írja befejezésül a monográfia szerzője.

Érdemes kézbe venni Eörsi könyvét, mert egyszerűen nélkülözhetetlen. Király Béla hosszú tartalmas munkával teli életét számtalan ármány, fordulat és dicsőség hálózta be.

Eörsi László, Király Béla (1912–2009), Joshua Kiadó, Budapest, 2025. június, 464 oldal.

BIKA JULIANNA

A Niagara fotósa

általában, és ő csak a virágját vette észre, amelyen egy lepke trónolt.

A fotós óvatosan leguggolt, nehogy elijessze a selyemkórón trónoló Pompás királylepkét (*Danaus plexippus*), majd lassú mozdulatokkal a szeme elé emelte a Nikonját.

- Nézd azt a fickót drágám, egészen kihajolt a vízesés szélére. Szólni kéne neki, nehogy leessen.

- Bánom is én, ő dolga. Fotózik, úgy látom.

A fotós hosszan tartotta az ujját az expónáló gombon, a kép kiélesedett, és akkor megnyomta. Elkészült a nap első fotója, de nem volt elégedett vele. A háttérben egy kis kőris (*Fraxinus*) eresztett gyökeret a Patkó egyik kiugró szikladarabján. A kitett ormon olyan volt, mint valami bonaszáj. A sarkát beszorította egy gyökér alá és kijebbb hajolt, hogy az új pozícióban a lepke háttérében a kőris legyen.

- Te ez tényleg le fog esni.
- Nem érdekel. Eleget láttunk, menjünk vissza a kijáráthoz, veszünk egy képeslapot és kész.

A fotós majdnem elégedett volt az eredménnyel, de a kis kőris a háttérben nem volt benne még teljesen a képben. A bal felső ágacskák kilógtak. Még kijebbb hajolt, hogy a Nikon mindent befoghasson. Aztán elvesztette az egyensúlyát, előre dőlt. Kirázta a hideg, de sarkát a gyökérnek feszítette és megnyugodott, hogy nincsen baj. A kis gyökér a nedves talajban azonban engedett, és a fotós belebucskázott a Niagara fehér habjaiba, majd eltűnt örökre.

- Drágám, az a fotós leesett szerinted? Olyan rémisztő volt látni, ahogy kihajol.

- Nem tudom. Ott van az a lepkés képeslap a rózsaszín virággal, háttérben a Niagara-árával... Az elég giccses lesz anyádnak. Megveszem és megyünk.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 58.
Web: www.kozpontiszovetség.at
<http://www.becsinaplo.eu>

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49
E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.
Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:
Zentralverband Ungarischer Vereine u.
Organisationen in Österreich.
A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.



SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Bodó Barna (Temesvár), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), Gömöri György (London), Jánosi Zoltán (Budapest), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:
Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Lengyel Ferenc, Martos Péter, Másréti Kató Zoltán, Radics Éva, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:
Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bölskey-Molnár Dávid (Bécs), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), B. Szabó Péter (Zürich), Csinta Samu (Kolozsvár), Cs. Varga István (Eger), Fried István (Budapest), Friedrichné Ireghy Annamária (Hamburg), Katona András (Szeged), Keszég Kornél (Berlin), Máté László (Kassa), Nagymihály Zoltán (Budapest), Neszméri Tünde (Dunaújfal), Paládi Renáta (Ungvár), Palágyi István (Prága), Reményi György (Grenoble), Rumppler Diána (Bécs), Tamási-Orosz János (Budapest), Tomó Margaréta (Szabadka), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 20,- Euro, Magyarországon 6300,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:
Amerikában: Andrew ReKay, Oakland, CA
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc.
San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd.
Oakland, CA 94602-1856
Angliában: Lindop Márta, Email: martalindop@hotmail.com, Co-op Bank 08 90 66 10436237
Hollandiában: Deuten-Makkai Réka
E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com
Tel.: 0031 6 144 250 84
IBAN: NL81 INGB 0002304058
Kanadában: Pannonia Books Ltd., Toronto,
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach
Svájcban: Ria Meszlényi, Basel,
E-mail: ria.meszlenyi@gmail.com
Tel.: 061 331 11 38, Mobil: 076 468 05 20
PostFinance, Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN: CH89 0900 0000 1550 8825 5, BIC POFICHBEXXX
Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro: 756987-4.
Szerbiában: Tomó Margaréta
E-mail: margareta.tomo@gmail.com
Szlovákiában: Benyák Mária
E-mail: mariabenyak@gmail.com

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat (fájlokat) nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung
Druck: Monocopy Nyomda
H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.